

Forskningsrådet

Evaluering av norsk historiefaglig forskning

- Bortenfor nasjonen i tid og rom: fortidens makt og fremtidens muligheter i norsk historieforskning

Høringsuttalelser

Forskningsrådet 28.05.2008

Høringsuttalelser - Innholdsfortegnelse

Institusjon	Side
Handelshøyskolen BI	1
Høgskolen i Telemark	5
Høgskolen i Volda	9
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)	
- Det historisk-filosofiske fakultet	11
- Institutt for historie og klassiske fag	14
Rokkansenteret	18
Universitetet i Bergen	20
Universitetet i Oslo	
- Det humanistiske fakultet	24
- Institutt for arkeologi, konservering og historie (IAKH)	27
Universitetet i Oslo – Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK)	34
Universitetet i Stavanger	35
Universitetet i Tromsø	36
- Vedlegg, intern høringsrapport fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet	40
- Vedlegg, intern høringsrapport fra Historisk Institutt	42

Senter for Næringslivshistorie
Handelshøyskolen BI
0442 Oslo

Oslo, 23. mai 2008

Norges forskningsråd
Stensberggt. 26
Postboks 2700 St. Hanshaugen
NO-0131 Oslo

Evaluering av historiefaglig forskning – Senter for næringslivshistories uttalelse

Vi viser til rapporten som ble oversendt 24. april i år.

1. Gir rapportens vurderinger og anbefalinger et riktig bilde av dagens situasjon og utfordringer?

Vår oppfatning er at i grove trekk gir rapporten et riktig bilde, men vi synes anbefalingene er bedre fundert enn vurderingene.

La oss først bemerke at utvalget ikke har tematisert økonomisk historie i det sentrale innledningsavsnittet ("metaramme"). Økonomisk historie – bredt fundert – som en forskningsintensiv og distinkt disiplin av historiefaget er relativt ny, og det er i og for seg ikke så galt at utvalget har plassert eldre økonomisk historie innenfor andre og større sammenhenger. Den manglende tematiseringen av dagens situasjon har imidlertid implikasjoner for hvordan utgangspunktet for fremtiden skal vurderes.

Det er særlig to forhold ved de seneste to tiårene som ligger til grunn for det som vi vil karakterisere som vitaliseringen av økonomisk historie. Det ene av dem er sterkt berørt i utvalgsinnstillingen, nemlig "globalisering". I tilknytning til det tradisjonelt dominerende nasjonale fokus i historieforskningen har mye norsk forskning vært rettet inn mot staten. Næringslivet, ikke minst det internasjonalt innrettede, har vært mindre fokusert. I de seneste årenes internasjonaliseringsprosesser har privat sektor – i et historisk perspektiv – fremstått som langt mer spennende å undersøke enn tidligere. Denne interessen kan ses sammen med mange av de andre trendene som utvalget berører i sin innstilling, som mikrohistorie, kulturhistorie, men også som en problematisering av den tidligere så dominerende nasjonalt orienterte narrasjonen. Slik sett kan økonomisk historie ses på som et slags svar på utvalgets globaliseringsutfordring.

For oss er det viktig å understreke at mye av det vi har gjort ved BI har karakter av grunnforskning. Med utgangspunkt i primærkildebaserte studier har vi undersøkt viktige økonomiske prosesser. Ja, på tross av at dette publiseres på pent papir og omkranset av bilder, ligger mye av styrken i disse arbeidene nettopp i den empiriske innsatsen som er gjort. Vi er

imidlertid enig med utvalget i at en del av denne forskningen med hell kunne underkastes mer prinsipiell og teoretisk diskusjon, og at vi her har å gjøre med svakheter ved vår finansieringsmodell. Likevel er vi oppriktig skuffet over at utvalget – som ellers bringer videre så mange av sine lesefrukter – verken har noen særlig omtale eller analyse av den økonomiske historien som er skrevet ved Handelshøyskolen BI.

Når det gjelder omtalen av historikermiljøet ved Handelshøyskolen BI opplever vi at komiteen har hatt dårlig forhåndskunnskap om oss. Miljøets etablerte historikere er ikke profilert på samme måte som en del andre historikere andre steder, og i disse andre vurderingene får vi inntrykk av at utvalgets forhåndskunnskaper har vært viktige fortolkningsrammer for enkeltforskere. Våre mange innsendte publikasjoner kommer heller ikke nevneverdig frem i rapporten.

Vi er nemlig ikke enige med utvalgets sveipende karakteristikkk av den norske situasjonen som preget av at ”interessen for å koble empiri til mer prinsipielle og teoretiske spørsmål veksler og har avtatt etter reorganiseringen av TMV.” Dette berører det andre momentet som vi mener utvalget underspiller, nemlig fremveksten av det som vi med en samlebetegnelse vil karakterisere for ”institusjonell historie”. Utvalget har berørt temaet direkte og indirekte, og vi vil peke på at den sterke interessen for fagfeltet ”business history” – som utvalget kommenterer – i stor grad kan knyttes til en faglig interesse for institusjonell historie. Fremveksten av institusjonell historie innen økonomisk historie er det grunn til å se som en parallell til det som innenfor generell historie karakteriseres som mentalitets- eller kulturhistorie, og er som der knyttet til individers og gruppers kognitive og verdimeslige mønstre. Feltet institusjonell historie rommer også en interesse for sosiale og organisatoriske mønstre slik de fremtrer gjennom et fokus på næringslivet og det økonomiske feltet – økonomiske mønstre til dels utenfor den statlige sfæren, og mønstre som ikke med nødvendighet hører hjemme i en nasjonal kontekst. Dette dreier seg nettopp om å tematisere forhold som utvalget – ikke minst under rubriseringen ”globaliseringen” – etterlyser historikeroppmerksomhet omkring.

Vi opplever at det eksisterer et solid faglig grunnlag innenfor økonomisk historie generelt og ved Handelshøyskolen BI spesielt som det kan bygges videre på, noe vi oppfatter at utvalget også mener og som ikke minst gjenspeiles i setningen: ”spørsmålet er om ikke den økonomisk-historiske dimensjonen i samfunnsdebatten kunne forsterkes ytterligere gjennom institusjoner av Bis type.”

Mye av forskningen som har vært gjort ved BI har vært oppdragsfinansiert, og dette opplever vi som positivt. Den store samfunnsinteressen for historieforskning som avspeiler seg på denne måten er et stort gode, og vi har utviklet profesjonelle prinsipper for hvordan vi stiller krav om arbeidsformer og økonomiske forhold til våre oppdragsgivere. Det er imidlertid heller ikke tvil om – og det har utvalget helt rett i – at et miljø som vårt ville ha stort utbytte av alternative og supplerende finansieringsformer, og at det finnes et handlingsrom for å forbedre forskningen ved for eksempel Handelshøyskolen BI.

2. Hvordan bør de sentrale anbefalingene følges opp av fagmiljøene?

Se nedenfor.

3. Hvilke planer har forskningsinstitusjonene med hensyn til oppfølging av evalueringen?

Vi kommer til å rette oppmerksomheten mot å finne frem til flere eksterne samarbeidsprosjekter med andre norske miljøer. Vi har lagt merke til at utvalget fremhever mulighetene for tettere forbindelser mellom TIK-senteret og BI, og det er noe vi finner det naturlig å følge opp nærmere.

Ellers har vi allerede mange forbindelser med de andre norske historikermiljøene, og vi vil i den nærmeste fremtid rette oppmerksomheten mot mulighetene for å utvikle nye forskningsprosjekter sammen med andre miljøer. I denne forbindelse er det naturligvis grunn til å nevne historikerne ved IAKH ved Universitetet i Oslo, som flere av oss kjenner gjennom mange år, men også alle de andre miljøene, ved NTNU, Universitetet i Bergen og ved Norges Handelshøyskole, er det grunn til å nevne.

Vi har også nylig satt i gang en indre prosess hos oss (i prinsippet uavhengig av denne prosessen) for å utrede vår posisjon i forhold til relevant internasjonal forskning for bedre å feste et strategisk grep for fremtiden. I perioden frem til oktober kommer vi internt til å diskutere vår faglige profil samtidig som vi søker å artikulere den internasjonale forskningsfronten. Dette er et arbeid som det etter hvert er naturlig å knytte til våre nettverkstanker.

For oss må det også være en hovedsak å arbeide internt for tildeling av flere ressurser til mer aktiv akkvisisjon rettet inn mot offentlige forskningsmidler. Forskningslederjobben er formelt en 20 % stilling, men summen av ulike oppgaver knyttet til akkvisisjon og organisering av ganske omfattende forsknings- og undervisningsaktiviteter er betydelig større enn denne stillingsbrøken tilsier.

Vi er også opptatt av at vårt miljø er svært mannsdominert, i tillegg til at det er preget av en viss hovedvekt av utøvere innenfor det vi kan karakterisere for "institusjonell historie". Begge deler synes vi det er vanskelig å gjøre noe med på kort sikt, og vi hadde gjerne sett at offentlige midler hadde kunne hjelpe oss til å utvikle fagmiljøet videre. I og med at vi er så vidt store og rendyrkede, liker vi å omtale oss selv som "et nasjonalt sentrum". Vi ser imidlertid denne formuleringen snarere som en målsetting som bør oppnås gjennom bedre kjønnsbalanse, bredere alderssammensetning (flere yngre medarbeidere/stipendiater) samt flere faglige perspektiver representert i forskningen.

4. Hvilke oppfølgingsoppgaver bør være et særlig ansvar for Forskningsrådet?

Vi deler utvalgets oppfatning av at det bør satses mer på økonomisk historie i fremtiden, og at den rådende finansieringsmodellen med fullstendig dominans av oppdragsfinansiering må suppleres. Selv om det som nevnt er et ubetinget gode at det finnes mange betalingsvillige oppdragsgivere som er villig til å støtte uavhengig og historiefaglig forskning, er det ikke til å komme forbi at dette skaper en skjevhet i utvalget av prosjekter og en sterk dominans av organisasjoner og bedrifter blant oppdragsgiverne. Bredere funderte prosjekter finnes det få betalere for, og etter vår oppfatning er det et tankekors at Forskningsrådet eller dets forløpere så vidt vites aldri har hatt noe eget forskningsprogram spesielt rettet inn mot næringslivshistorie og bedriftshistorie. Denne faggrenens styrke er at den har vært integrert i de historiske universitetsmiljøene og de to økonomisk høyskolene, men dette har samtidig pålagt dets sentrale deltagere store undervisningsoppgaver. Forskningsrådet bør søke å skaffe

seg en oversikt over det brede fagområdet økonomisk historie og se hvilke tiltak som kan styrke det.

5. Hvordan oppfattes gjennomføringen av evalueringen? Vi ber om konkrete kommentarer til mandatet og opplegget med tanke på justeringer for kommende fagevalueringer.

I store trekk har dette vært et interessant prosjekt å følge, og det som særlig har fungert godt er rammene for dialogen med utvalget. Dette er fjerde gang vi henvender oss med kommentarer. Imidlertid er det ikke til å komme forbi at utvalgets opplegg synes svært ressurskrevende og at rapporten lider av mangel på likebehandling av miljøene.

I og med at vi opplever den faglige vurderingen av vårt miljø som relativt overfladisk, synes vi det er grunn til å knytte noen ord til møtet på Gardermoen. Vi opplevde dette møtet som hyggelig og meget inspirerende, og utvalget fanget godt inn noen av våre organisatoriske utfordringer. Utvalget var også flinke til å utfordre oss, og i etterkant har vi hatt gode interne diskusjoner som reflekterer utvalgets innspill. Det som imidlertid er tydelig i både den foreløpige og den endelige rapporten, er at utvalget ville vært tjent med en dypere diskusjon med oss om vår faglige profil, og at det i forlengelsen av en slik diskusjon kunne foreligget en rapport som ga et tydeligere grunnlag om vår faglige status. Utvalget hadde vært tjent med å ha hatt en representant for økonomisk historie.

6. Forskningsrådet ser for seg at oppfølgingsutvalget skal ha ca sju medlemmer, personer som innehar faglige lederstillinger ved sitt institutt eller sin institusjon, en postdoktorstipendiat og 1-2 utenlandske medlemmer. Vi ber om synspunkter på en slik sammensetning og forslag på eventuelle medlemmer.

Vi foreslår at dette utvalget får et medlem fra Handelshøyskolen BI, eventuelt at det kommer med minst et medlem som kjenner fagområdet økonomisk historie godt.

Med vennlig hilsen

Knut Sogner
Senter for næringslivshistorie, Handelshøyskolen BI

Evaluering av historiefaglig forskning

Høringsuttalelse fra faggruppe for historie

Vi viser til brev fra Forskningsrådet av 24. april d.å., ref. 200607012.

I den perioden fagevalueringen dekker, var det tilsatt syv historikere ved HiT, seks av dem med førstekompetanse eller mer. Historiefaget var et av de første som ble etablert (1971) utenom universitetene og var i evalueringsperioden bygd opp som et heldekkende årsstudium fra de eldste tider til vår tid, både i verdens- og norsk historie. Studieporteføljen bestod og består også av et studium på til sammen 30 studiepoeng i Nordens historie, vel det eneste av sitt slag i Norge. Både dette studiet og årsstudiet er modulisert i enkeltemner og kan brukes som grunnlag i en BA i historiske fag.

Historiefaget er en del av et større humanistisk og samfunnsvitenskapelig fagmiljø ved høgskolen som bl.a. tilbyr (og gjorde det også i evalueringsperioden) et tverrfaglig masterstudium i kulturfag. Et doktorgradsprogram i kulturstudier er under planlegging.

I forskningssammenheng har historikermiljøet ved HiT markert seg relativt sterkt. Publikasjonslistene i denne perioden (og tidligere og seinere) består av en rekke bøker og vitenskaplige artikler med emne både fra middelalder, tidlig-moderne periode og 1800- og 1900-tall. Produksjonen innenfor middelalderforskningen kan fremheves, men ellers kan blant annet forskning i lokalhistorie, organisasjonshistorie, barnehistorie, forsvarshistorie nevnes. Stillingsnivået ved faget, at fire av de faste lærerne hadde professorkompetanse, og to hadde førstekompetanse, var et resultat av denne forskningsinnsatsen.

Som opplyst i rapporten (s. 9) ble ikke historiemiljøet ved Høgskolen i Telemark med i evalueringsprosessen til tross for at vi oppfylte de oppsatte kriteriene. Intensjonen med evalueringen ble dermed ikke fullt oppfylt. Så vidt vi forstår, skyldtes dette at man i dette tilfellet stolte på feilaktige opplysninger fra én enkelt kilde (NIFU Step) – skjønt vi er ennå ikke på det rene med hvordan en så elementær feil kunne gjøres og heller ikke har fått beskjed om at svikten har ført til endringer i NIFU Steps eller Forskningsrådets rutiner. Det må være viktig at det i framtidige evalueringer sikres at noe slikt ikke skjer igjen. I det minste bør de formelle kriteriene kontrolleres fra to uavhengige hold.

Vi går så over til å kommentere de punktene Forskningsrådet spesielt bad om synspunkter på:

- *Gir rapportens vurderinger og anbefalinger et riktig bilde av dagens situasjon og utfordringer?*

Utvalget har gjort et godt arbeid i å identifisere sterke og svake sider ved nåværende norsk historieforskning (se likevel kommentar til det femte kulepunktet nedenfor). Vi ser «tydeligheten» som utvalget flere ganger kommenterer, at det altså bevisst valgte å skrive uten å ta mange forbehold, som fruktbar i denne konteksten.

- *Hvordan bør de sentrale anbefalingene følges opp av fagmiljøene?*
- *Hvilke planer har forskningsinstitusjonene med hensyn til oppfølging av evalueringen?*

Vi kommenterer disse to kulepunktene samlet.

Vi tar utvalgets anbefalinger til etterretning og mener at de vil være nyttige i vårt videre forskningsstrategiske arbeid; med de forbehold utvalget selv peker på om at ikke alle anbefalingene er like relevante for alle typer fagmiljøer.

Faggruppe for historie ved Høgskolen i Telemark bør utvikle en forskningsstrategi i samråd med tilgrensende fagmiljøer innen humaniora og kulturfag. P.g.a. fagmiljøets størrelse er det nødvendig at forskningsstrategien er fleksibel og kan åpne for enkeltprosjekter innenfor ulike historiske perioder.

I høyskolens planlagte doktorgradsløp i tverrfaglige kulturstudier er det åpnet for historiefaglige perspektiver og prosjekter. Det vil være viktig å sørge for at dette følges opp med konkrete prosjekter når studiet kommer i gang. Det vil i den sammenheng være ønskelig å knytte en eller to stipendiater med historiefaglige prosjekter til fagmiljøet. Videre bør studieplanen for det eksisterende masterstudiet i kulturstudier justeres slik at det opprettes en historisk retning innenfor dette. Dette arbeidet er allerede i gang.

Utviklingen av doktorgraden i kulturstudier og av et «historieløp» i den eksisterende mastergraden vil ventelig føre til et mer systematisk arbeid med vitenskapsteoretiske problemstillinger i faggruppa, i tråd med utvalgets anbefalinger. Særlig innefor doktorgraden vil det også innebære gode muligheter for tverrfaglig samvirke og erfaringsutveksling med kulturanalytiske fag, også estetiske (jf. utvalgsrapporten s. 149).

- *Hvilke oppfølgingsoppgaver bør være et særlig ansvar for Forskningsrådet?*

Forskningsrådet bør etter vår oppfatning endre sitt regelverk slik at det igjen blir mulig å søke midler til selvdefinerte, individuelle prosjekter, slik også utvalget anbefaler (s. 164, 165). Som evalueringen har vist, er historie et fag hvor verdifulle resultater kan nås av enkeltforskere. Vi mener ikke at det ikke skal stimuleres til samarbeid og prosjektarbeid, men ønsker den formelle sperren for støtte til individuelle prosjekter fjernet.

Evalueringsrapporten viser ellers at måten forskningsresultater nå telles og vektet på i tildelingssammenheng i mange tilfeller slår negativt ut for historiefaglig arbeid. Skrivning av (helst engelskspråklige) artikler premieres uforholdsmessig høyt i forhold til skrivning av monografier, og bruk av siteringsindekser er ofte et lite egnet mål for humanistisk forskning. Forskningsrådet bør arbeide for å sikre en rimeligere måte å vurdere faglig produksjon på.

- *Hvordan oppfattes gjennomføringen av evalueringen? Vi ber om konkrete kommentarer til mandatet og opplegget med tanke på justeringer for kommende fagevalueringer.*

Vi har allerede kommentert at Høgskolen i Telemark ved en feil ikke ble tatt med i evalueringen og behovet dette viser for en rutineendring. Vi vil føye til at vi nok mener at uteglemmelsen kunne ha vært bedre synliggjort enn den har blitt (s. 9 og en note s. 40). Rapporten er gjennomgående formulert *som om* den var heldekkende ut fra de kriteriene som var satt opp.

Med dette forbeholdet mener vi at både mandatet og utvalgets arbeidsmåte har vist seg fruktbare. Likevel vil vi nevne at framgangsmåten som er valgt – å ta utgangspunkt i *institusjoner* som har ansatt minst fem historikere – faktisk innebærer at en ikke helt ubetydelig del av den norske historiefaglige forskningen ikke kommer med. Et eksempel er det lille, men produktive historikermiljøet tilknyttet Høgskolen i Lillehammer. Vi finner også at utelatelsen av faglig sett relevante miljøer som ikke er rent historiefaglige, men som likevel leverer forskning som må regnes til historiefaget, burde ha vært mer problematisert og kommentert, og at noen av disse miljøene kanskje burde ha vært tatt med. Det mest opplagte eksemplet er kanskje den kirkehistoriske forskningen som drives ved de teologiske lærestedene.

- *Forskningsrådet ser for seg at oppfølgingsutvalget skal ha ca sju medlemmer, personer som innehar faglige lederstillinger ved sitt institutt eller sin institusjon, en postdoktorstipendiat og 1-2 utenlandske medlemmer. Vi ber om synspunkter på en slik sammensetning og forslag på eventuelle medlemmer.*

Høgskolen i Telemark finner den foreslåtte sammensetningen rimelig så fremt det tas hensyn til at institusjonene med små historikermiljøer er representert. Flere av de faglige og forskningsstrategiske utfordringene for små og store institusjoner vil i praksis fortone seg svært forskjellige.

Vi foreslår professor Nils Ivar Agøy som medlem av utvalget.

Med vennlig hilsen

Olav Rovde

Volda: 24.05.08

Evaluering av norsk historiefagleg forskning

Historikarmiljøet i Volda meiner at utvalet i hovudsak gir eit rett bilde av dagens situasjon og utfordringane for historieforskinga i Norge. Men det er ikkje utan vidare rett (s. 172) at den tidlegmoderne perioden står svakt innanfor norsk historieforsking. Dvs det er truleg rett når det gjeld historie på nasjonalt nivå, men ikkje når det gjeld lokalhistorie. Her blir også kontrasten som blir sett til mellomalderforskinga si sterke stilling misvisande. Det generelle bildet er snarare at eldre tids historie blir svekka i forhold til nyare historie.

Utvalet tilrår allment (s. 147–148) at ”forskningsstrategiene ved de enkelte forskningsinstitusjonene gjøres mer eksplisitt, slik at de strategiske valgene som likevel gjøres implisitt, blir synlige og kan inngå i hvert miljøes profil og kjerneområder”. Dette er eit viktig poeng, men må ikkje overdrivast. Det må også vere rom for individuelle prosjekt og mangfald.

I kapittel 2 presenterer komiteen ei historiografisk skisse som endar opp i det dei kallar ei metaramme for kva som i dag bør ha vekt innanfor norsk historieforsking. Her er det lagt sterk vekt på internasjonalisering og at ein skal problematisere dei geografiske rammene ein opererer innanfor (særleg mynta på nasjonale rammer), i det heile å sjå eiga forskning i eit overnasjonalt perspektiv. Men i dette ligg også ønsket om at norske historikarar skal vere deltakarar på internasjonale arenaer. Underforstått tyder vel dette at norske historikarar bør følgje nye internasjonalt dominerande trendar. Men internasjonale trendar bør ikkje bli ei tvangstrøye.

Vi støttar i hovudsak samanfatinga av ønskte prioriteringar i norsk historieforsking (s. 152), og merker oss elles at vårt eige prosjekt: *Kulturperspektiv på møte mellom bønder og embetsmenn* som starta våren 2008 står seg godt i høve til det som her vert rekna som ønskjeleg. Her er lagt opp til teoretiske og metodologiske refleksjonar, prosjektet har hovudvekta på tidlegmoderne tid, her er ”internasjonalt ekspanderende synsvinkler” til stades (til dømes mikrohistorie) og det er det lagt opp til komparasjon på tvers av regionar og nasjonsgrenser.

Lokal- og regionalhistorie har den sterkaste tradisjonen i Volda, noko utvalet framhevar i evalueringa si. Utvalet har også merka seg at lokal- og regionalhistorie i ein del prosjekt i Volda i dei seinare åra har blitt sett inn i ein transnasjonal, internasjonal og global samanheng (s. 88, 116-17, 143, 154, 166). Vi er samde i at det lokale og det globale bør tematiserast sterkare (s. 148) i norsk lokal- og regionalhistorisk forskning, og at det bør gjennomførast fleire transnasjonale og globale komparative studier som problematiserer det regionale og nasjonale (s. 155). Dette perspektivet skal bli styrka i Volda, og vi går – som utvalet – inn for ei stimulering ”av transregional/transnasjonale komparative og globale perspektiver i formuleringene av historiske forskningsprosjekter” (kulepunkt to, s. 157).

Utvalet peikar på at dei små forskingsmiljøa ofte er gode. Derfor bør Forskringsrådet støtte opp om den faglege aktiviteten ved dei små historiemijøa.

Vi er godt nøgde med gjennomføringa av evalueringa, men ved at ein berre vel ut fagleg produksjon for fem år vil dette lett gi tilfeldige utslag, særleg for små miljø. Ein bør mellom anna få med pågåande prosjekt, sjølv om det ikkje ligg føre trykte publikasjonar.

Dei små historikarmiljøa bør også vere representert i oppfølgingsutvalet. Historisk institutt ved HVO kan gjerne stille med ein representant.

For Historisk institutt, Avdeling for samfunnsfag og historie
Høgskulen i Volda

(sign)
Jørgen Amdam
Rektor

(sign.)
Arnljot Løseth
Instituttleiar

Norges forskningsråd

Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 Oslo

Evaluering av historiefaglig forskning - høringsuttalelse fra Det historisk-filosofiske fakultet, NTNU

Det historisk-filosofiske fakultet, NTNU viser til brev av 24.04.2008 fra Norges forskningsråd der "de evaluerte instituttene/avdelingene og fakultetene/institusjonene" blir invitert til å kommentere evalueringsrapporten "Bortenfor nasjonen i tid og rom: fortidens makt og fremtidens muligheter i norsk historieforskning".

Det er svært viktig at fagevalueringen blir etterfulgt av tiltak som kan bidra til ytterligere å styrke den historiefaglige forskningen i Norge. Rapportens anbefalinger må derfor følges opp gjennom hele det norske forskningsregimet fra instituttene til Norges forskningsråd. Det historisk-filosofiske fakultet vil, i samarbeid med Institutt for historie og klassiske fag (IHK), bidra til at rapporten følges opp ved NTNU.

Med hensyn til strategiske vurderinger, vil vi peke på at det ved NTNU allerede er gjort strategiske valg og satt i gang strategiske prosesser som svarer på en del av evalueringsrapportens utfordringer.

Fakultet har under overskriften *Fagprofil 2020* satt i gang et større arbeid med strategisk langtidsplanlegging som omfatter alle institutt og fagmiljøer. Instituttene er bedt om å identifisere miljø som er sterke ut fra forskningsmessige kvalitetskriterier og miljø som er spesielt viktige, men trenger et løft eller en spesiell innsats for å bli sterkere. Institutt for historie og klassiske fag skal med bakgrunn i denne statusrapporten foreta prioriteringer og skissere en ønsket fagprofil fram mot 2020. For å ivareta kortsiktige rekrutteringsbehov, skal instituttet i tillegg foreslå hvordan stillinger som blir ledige de neste fem årene eventuelt skal erstattes (stillingsplan).

Videre har historiemiljøet ved fakultetet i de senere årene bidratt i strategiske satsinger på fakultets- og institusjonsnivå. Etter initiativ fra Det historisk-filosofiske fakultet opprettet NTNU *Globalisering* som ett av seks tematiske satsingsområder på institusjonsnivå. Historiemiljøet bidrar tungt innenfor satsingen. Et eksempel her er prosjektet "The Comparative Aluminium Project" med stipendiat og postdoktorstillinger tilført via det tematiske satsingsområdet. Fakultetet vil likeledes vise til at NTNU ved opprettelsen i 1995 ble tillagt et særlig ansvar for tverrfaglig forskning. Historikerne ved Institutt for historie og klassiske fag har deltatt i en rekke tverrfaglige satsinger ved

Postadresse

7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880

E-post:

hf-fak@hf.ntnu.no

<http://www.ntnu.no>**Besøksadresse**

Bygg 2, nivå 5, Dragvoll

Telefon

+47 73 59 65 95

Telefaks

+47 73 59 10 30

Saksbehandler

John Kamsvåg

Tlf: +47 73 59 83 77

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU. Et eksempel, som også nevnes i evalueringsrapporten, er prosjektet "Fabrikken" som har hatt finansiering gjennom Norges forskningsråds satsing Produktivitet 2005. Vi vil også vise til strategiske satsinger på fakultetsnivå. For det første opprettelsen av BA- og MA-program i europakunnskap med fremmedspråk. Denne satsingen er forskningsinitiert basert på integrasjonsforskning ved IHK og initiativet kom fra historikermiljøet, selv om programmet er organisert ved Institutt for moderne fremmedspråk. Satsingen har også medført en styrkning av forskningsinnsatsen på feltet gjennom stipendiat- og postdoktorstilling, professor II og nytilsatt førsteamanuensis som alle er historikere. For det andre vil fakultetet nevne den strategiske satsingen på kulturminneforvaltning der det er opprettet BA- og MA-program organisert ved IHK. Dette er en strategisk satsing når det gjelder studietilbud, men også her er det satt i gang forskningsprosjekter. En stipendiatstilling er finansiert av IHK, HF-fakultetet og Falstadsenteret og en postdoktorstilling av IHK og HF-fakultetet.

Fakultetet mener det er viktig å se forskning og studier i sammenheng. På bakgrunn av evalueringsrapporten vil vi imidlertid legge opp til en diskusjon om hvorvidt undervisningen i for stor grad styrer forskningen.

Til sist skal nevnes at Det historisk-filosofiske fakultet høsten 2008 vil sette i gang et arbeid for å klargjøre prinsipper og politikk når det gjelder oppdragsforskning. Historie er ett av fagene ved fakultetet der omfanget av og potensialet for oppdragsprosjekter er størst. Evalueringsrapportens påpekninger og problematisering rundt oppdragsforskningen innen historie vil følgelig være sentrale momenter i drøftingene fram mot en strategisk avklaring på fakultetsnivå.

I evalueringen blir det etterlyst bedre kjønnsbalanse i historikermiljøene i Norge. Det historisk-filosofiske fakultet har vedtatt en likestillingsplan for alle instituttene med en rekke tiltak for å bedre rekrutteringen av kvinner – letekomiteer for utlyste stillinger, kvalifiseringsstipend for opprykk til professor for kvinnelige førsteamanuenser etc. Dette er i tråd med NTNUs strategi og sentralnivået yter bidrag i arbeidet. Ved HF-fakultetet anvendes åpen utlysning av stipendiatstillinger innenfor de fag som finnes ved fakultetet. Her praktiseres moderat kjønnskvotering. Det har imidlertid meldt seg få kvinnelige søkere fra historie til disse utlysningene, og få kvinnelige historikere har nådd opp i konkurransen. Når det gjelder postdoktorer, har situasjonen derimot vært bedre. Fakultetet ser at det er behov for, i samarbeid med IHK, å drøfte konkrete tiltak for å få fram gode kvinnelige masterkandidater i historie som igjen gis mulighet til å utforme prosjekter med sikte på søknad om PhD-stipend.

Når det gjelder gjennomføringen av evalueringen, vil Det historisk-filosofiske fakultet berømme utvalget for den åpenhet og de kritiske refleksjoner om metodikken som er anvendt i evalueringen av norsk historiefaglig forskning. Å utvikle gode metoder for evaluering er viktig med tanke på nye fagevalueringer. I framtidige evalueringer bør man vurdere å se nærmere på PhD-avhandlingene. Vi er av den formening at nyere PhD-avhandlinger – også innen historie – skiller seg fra eldre doktoravhandlinger gjennom mer anvendelse av teori og metode og faglig refleksjon rundt dette. Dessuten byr avhandlingene i stor grad på fornyende aspekter innenfor fagene. For det andre bør evalueringene benytte seg av det statistiske materialet for vitenskapelig publisering som framkommer gjennom FRIDA og Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, der kvaliteten på dataene fra 2005 har blitt klart bedre. For det tredje vil vi mene at involverte fakultet bør konsulteres i evalueringene, ikke minst med sikte på å få et mer utfyllende bilde av hvordan et fag inngår i strategiregimet ved institusjonene.

Det historisk-filosofiske fakultet ser som nevnt fram til å kunne bidra til oppfølgingen av evalueringen av historiefaglig forskning i Norge. Det må være mange parter i en slik oppfølging for at den skal lykkes best mulig. UHR ved det nasjonale fakultetsmøte og fagrådet er åpenbare parter. Vi har allerede påpekt at oppfølgingen bør kunne bygge på en arbeidsdeling mellom institutt, fakultet og institusjonene, og Norges forskningsråd. Når det gjelder tiltak fra Forskningsrådet, anbefaler Det historisk-filosofiske fakultet at man vurderer et tematisk avgrenset program for historie, som følger opp sentrale anbefalinger fra evalueringsrapporten. Her er det nærliggende å peke på et program med fokus på teori, metode og historiografi. Avklaringen av hva og hvordan må imidlertid skje i samråd med de involverte instituttene og det er avgjørende viktig at instituttene deltar aktivt i oppfølgingen.

Det historisk-filosofiske fakultet mener det er viktig at oppfølgingsgruppa settes sammen slik at personer som har strategisk ansvar og ledererfaring inngår i gruppa. Mandatet for gruppa bør utformes slik at anbefalingene i evalueringsrapporten blir styrende.

Kathrine Skretting
dekanus

Ivar Østerlie
fakultetsdirektør

Kopi:
Institutt for historie og klassiske fag

Evalueringsrapport av historiefaglig forskning - høringsuttalelse fra Institutt for historie og klassiske fag, NTNU

Institutt for historie og klassiske fag, NTNU (IHK) er i brev av 24. april bedt om å kommentere evalueringsrapporten om historiefaglig forskning i Norge. Vår kommentar dekker saksforholdene knyttet til de seks prikkpunktene listet i brevet. Vi gjør oppmerksom på at Det historisk-filosofiske fakultet, NTNU sender egen kommentar.

- Gir rapportens vurderinger og anbefalinger et riktig bilde av dagens situasjon og utfordringer?**

IHK finner i flere mer avgrensede henseender utvalgets vurderinger lite treffende og relevante, som for eksempel vurderinger av IHK (se nedenfor). Når det gjelder vurderinger av det samlede norske historiefagets profil og utfordringer, er vurderingene på sentrale punkter svært relevante.

Norsk historieforskning er i stor grad preget av den store mengden av etterspørselsdrevet oppdragsforskning. Siden det samtidig er svært begrensede midler til finansiering av forskerinitierte prosjekter, søker også mange universitetsansatte "frikjøp" for å påta seg oppdragsforskning. Rapporten identifiserer treffende en del av oppdragsforskningens iboende problemer og de faglige utfordringene som denne nasjonale profilen skaper.

Selv om rapporten kanskje overdriver 'den metodiske nasjonalismen', og graden av selvrefleksjon og teoridiskusjon kanskje underdrives, er den norske fagoffentlighetens kobling til den internasjonale fagoffentligheten relativ svak. Det er et systemisk press i retning det lokale, regionale, nasjonale og IHK støtter anbefalingen om at forskningens innhold/substans bør internasjonaliseres ytterligere. Internasjonaliseringen har imidlertid blitt sterkere de siste tiårene.

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Professor
7491 Trondheim	E-post: kristen.mo@hf.ntnu.no	Bygg 6, nivå 4	+ 47 73 59 64 40	Hans Otto Frøland
	http://www.hf.ntnu.no/hist	Dragvoll	Telefaks + 47 73 59 64 41	Tlf: + 47 73596430
		7049 Trondheim		

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandleren ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Importevnen er riktignok større enn eksportevnen. For eksempel er innslaget av nyere kulturhistorie og erindringshistorie/historiekultur nok større enn rapporten gir uttrykk for.

I forhold til disse to vesentlige overordnede trekkene finner IHK rapportens anbefalinger relevante.

Når det gjelder hovedutfordringen – at samfunnsvitenskapene har overtatt tolkningshegemoni og definisjonsmakt mens historiefaget henger igjen i 'den metodologiske nasjonalismen' – bør selvfølgelig historiefaget ved sin ideografiske og hermenautiske orientering kunne bidra til å nyansere mer generaliserende og modellbaserte teorier, i særlig grad når det gjelder konseptualisering av tid og rom. Spørsmålet er likevel om det ikke det er nettopp det faget gjør og har gjort, og likevel mistet/svekket sitt tolkningshegemoni. IHK vil derfor samtidig påpeke at rapporten ikke diskuterer hva det er ved samfunnsvitenskapene som har gjort dem mer attraktive. Kanskje har historiefaget også noe å lære fra samfunnsvitenskapene for å gjenvinne samfunnsrelevans?

- **Hvordan bør de sentrale anbefalingene følges opp av fagmiljøene?**

Vi legger til grunn at det her tenkes på fagmiljøene samlet. Svaret på dette kan vanskelig formuleres uavhengig av hva NFR gjør. IHK vil gjerne delta i en koordinert strategi for å følge opp anbefalingene.

- **Hvilke planer har forskningsinstitusjonene med hensyn til oppfølging av evalueringen?**

Vi legger til grunn at det her tenkes på den enkelte institusjon. IHK vil aktivt følge opp evalueringen i tett samarbeid med HF-fakultetet ved NTNU.

IHK vil gradvis søke å reetablere instituttseminaret som felles forum for kollektiv selvrefleksjon og for diskusjon om historisk metode og teori og om historieforskningens nytte.

IHK vil videreføre bestrebelsene for å publisere mer i den internasjonale fagoffentligheten.

I samarbeid med HF-fakultetet ved NTNU vil IHK videreføre satsingen på kulturminneforvaltning som uttrykk for "større nysjerrighet" om historiebruk/erindringskultur/minner.

I samarbeid med HF-fakultetet ved NTNU vil IHK videreføre satsingen på europeisk samtidshistorie/europakunnskap, afrikakunnskap og globalisering som uttrykk for vilje til å overskride 'metodologisk nasjonalisme'.

IHK har antesipert en stillingsavgang som dekke tidlig nytid og vil i henhold til foreslått stillingsplan erstatte ytterligere en stillingsavgang om få år.

IHK er innstilt på å etablere et strategisk nettverk i økonomisk historie med instituttene i Oslo og Bergen. Dette bør kunne inkludere også andre institusjoner.

Mot rapportens anbefaling har IHK foreslått en stilling antikkens historie/ latin i sin stillingsplan for de neste fem år.

- **Hvilke oppfølgingsoppgaver bør være et særlig ansvar for Forskningsrådet?**

Finansiering av forskningsprogram og finansiering av institusjonsrettede tiltak. Dette må ikke svekke historiefagets reelle muligheter innenfor FRIHUM eller andre programmer.

- **Hvordan oppfattes gjennomføringa av evalueringen?**

Mandatet bestod i å vurdere kvalitet i norsk historieforskning og i fagmiljøene. Utvalgets metode gir imidlertid ikke grunnlag for trekke tillitvekkende konklusjoner om forskningskvalitet, enn mindre relativ forskningskvalitet.

Den idealtypiske metarammen som vurderingskriterium, er en konstruksjon gjort av evalueringsgruppen. Mye er utelatt, annet er fremhevet, noe er usikker prognose. Å velge en slik stor metaramme medfører for stor åpning for at subjektive preferanser tas i bruk. Utvalget blir i for stor grad "tema-, perspektiv og paradigmepoliti" med utgangspunkt i egne preferanser. Utvalget har heldigvis vært eksplisitt om dette. De konkluderer med at *"utsagn om kvalitet ville uten tilstrekkelig underlag kun være basert på synsinger og intuisjoner. Underskuddet gjelder i forhold til vår idealtipe presentert i kapittel 2 og de eksplisitte vurderingane vi gjør i kapitlet om historieforskningens utvikling, stiling og fremtid."* (s.176) Det er overraskende og skuffende at NFR etter å ha satt i gang så mange nasjonale fagevalueringer opp gjennom årene ikke har utviklet bedre kriterier/prosedyrer når forskningskvalitet skal evalueres. Når utvalget selv fremhever at publisering *"på internasjonalt ledende, akademisk forlag kan mer entydig relateres til kvalitet"* (s. 175), er det overraskende at slike objektive kriterier ikke er tatt i bruk.

IHK vil i tillegg påpeke problemet med at instituttene/forskningsmiljøene ikke har blitt sett i sammenheng med den større institusjon de er underlagt. Dette har brakt misforståelser og misvisende vurderinger. I fremtidige evalueringer bør NFR involvere fakultetene i større grad.

IHK finner at metodevalget ikke har hindret evalueringsutvalget i å ta i bruk informasjon i samsvar med dets subjektive preferanser. Dette har resultert i et misvisende bilde av IHK, bilde av et institutt uten mål og mening. Vi vil derfor i det følgende kort kommentere noen av misforståelsene om instituttet:

Rapporten hevder at IHK er uten strategi og avstår fra å velge fordi vi søker å dekke de internasjonalt etablerte historiske perioder med forskningsbasert undervisning. Vi vil presisere at dette ikke bare er et strategisk valg, men at denne strategi har gjort IHK i stand til å delta med suksess i flere av HF-fakultetets tverrfaglige, tematiske satsinger.

Rapporten hevder at IHK ikke har noen bevisst forskningsprofil med definerte satsingsområder. Det er for så vidt riktig. IHK har søkt komplementaritet mer enn konsentrasjon. Rapporten overser likevel den forskningsprofil som ligger i stillingsbetenkningene. Mens rapporten hevder at IHKs strategi utelukker konsentrasjon, kan dette motbevises ved at IHK tvert imot valgte å konsentrere stillingsbetenkinger i europeisk samtidshistorie i 1990-årene (to faste stillinger, en midlertidig professor II). Strategien utelukker ikke konsentrasjon, men søker den heller ikke aksiomatisk.

Rapporten påpeker at IHK ikke har en strategisk stillingsplan. Vi vil påpeke at dette skyldes at IHKs strategiplan av 1999 ble satt til side av Gradsreformen i 1993 og overtakelsen av Senter for middelalderstudier i 1992. IHK har siden hatt mer enn nok med å komme à jour med nye betingelser i en situasjon med svak fakultetsøkonomi. Det tap av stillinger som er meddelt utvalget, og som tolkes som selvforskyt stagnasjon, kan vanskelig forstås i lys av IHKs faglige stilling, men må forstås i lys av HF-fakultetets svake økonomi. Når vi nå endelig synes å komme à jour, har IHK i samarbeid med HF-fakultetet formulert en femårig stillingsplan. På grunnlag av den valgte strategi har IHK oppvist en betydelig produktivitetsøkning i "stagnasjonsperioden".

Rapporten uttrykker skepsis overfor IHKs strategi, men den finner ikke at dette har gått ut over forskningskvaliteten. Rapporten hevder at forskningen har lyktes godt og at det er *"høy kvalitet på den forskningen som utføres rundt professorene"*. Rapporten tilskriver imidlertid dette flaks fordi IHK ikke praktiserer en mer sentralisert (tematisk, paradigmatisk) forskningsstrategi: *"At den desentraliserte linjen hittil har lyktes så godt som den har, skyldes en heldig kombinasjon av faglige sterke professorer som har drevet og driver kvalitetssikret forskning og er innlemmet i internasjonale nettverk."* (s.137). IHK vil presisere at denne situasjonen ikke er uttrykk for flaks eller en forbigående heldig situasjon, men er normalsituasjonen ved instituttet og resultat av en langsiktig strategi.

- **Oppfølgingsutvalgets sammensetning**

IHK er innstilt på å delta i oppfølgingsutvalget ved instituttleder.

Med hilsen

Hans Otto Frøland
Instituttleder

Norges Forskningsråd
Att. Rune Rambæk Schølberg

Deres ref.: 200607012

Vår ref.: 2006/953

Dato: 20.5.2008

Evaluering av historiefaglig forskning – høring Svar fra Rokkansenteret

Rokkansenteret tar rapporten og dens anbefalinger til etterretning.

Vi viser til oversendelsesbrev og punktene det ønskes svar på. Vår høringsuttalelse er utarbeidet av historikermiljøet ved Rokkansenteret. I svaret har vi først og fremst forholdt oss til evalueringsrapportens fremstilling av historieforskningen på Rokkansenteret, samt hva som bør legges vekt på i oppfølgingen fra Forskningsrådets side.

Rapporten gir i hovedsak et dekkende bilde av den tidligere og nåværende situasjonen for historiefaglig forskning ved Rokkansenteret, men med to vesentlige modifikasjoner. Dette gjelder for det første at de positive sider ved samarbeidet mellom historikerne på Rokkansenteret og forskere med basis ved AHKR (tidligere Historisk institutt), UiB, bør betones sterkere. I tillegg til at samarbeidet har vært viktig innen alle historiefaglige satsingsområder, har det vært direkte engasjementer gjennom Iler-stillinger ved Rokkansenteret, samt at flere historikere fra Rokkansenteret underviser ved AHKR. Historikere fra begge institusjoner samles dessuten jevnlig ved det såkalte "Bjørnson-seminaret." For det andre finner vi en viss skjevhet i evalueringsrapportens omtale av finansieringssituasjonen ved Rokkansenteret (s. 146). Selv om en stor del av senterets forskning er finansiert gjennom Forskningsrådet, er evalueringskomiteens vurdering av mulighetene denne finansieringskanalen gir for blant annet teoretisk og metodisk refleksjon i overkant positiv. Så lenge senteret mangler en stabil basisfinansiering vil det være en utfordring å kunne etterleve evalueringsrapportens anbefalinger om blant annet sterkere teoretisk refleksjon, opprettholdelse av en "kritisk masse" av forskere (s. 177) og større vekt på publisering i internasjonale faglige fora.

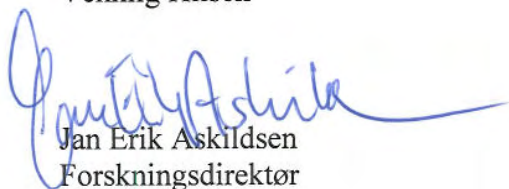
Vi støtter de sentrale anbefalingene for å styrke historiefaglig forskning i Norge, selv om utfordringen oppdragsfinansiering skaper for mulighetene for teoretisk og metodologisk nyskapende forskning kunne vært drøftet noe mer inngående.

Rokkanhistorikerne vil fremheve at Forskningsrådet i sin oppfølging av rapporten, i større grad bør åpne for historiske perspektiver i sine programutlysninger. Dersom evalueringsrapportens anbefaling om en styrking av historiefaglig forskning overfor 'den samfunnsvitenskapelige utfordringen' skal kunne realiseres, må forskning som vektlegger tid

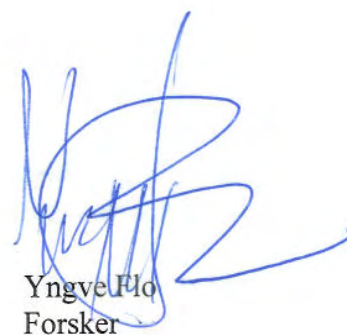
og kontekst prioriteres høyere i Forskningsrådet. Historiske perspektiver bør iakttas i programkomiteene og programstyrene, under utarbeidelse av programplaner og ikke minst i tilknytning til vurdering av søknader i programstyrene. Flere historikere inn i programstyrene kan kanskje bidra til dette.

Med hensyn til gjennomføring av evalueringen synes den sterke individuelle innretningen i vurderingen av forskningen ved de enkelte institusjonene problematisk. Omtalen av enkeltforskere i evalueringsrapporten fremstår som noe tilfeldig, og gjør at måten de enkelte forskningsområder er vurdert på ikke blir konsistent nok. I framtidige fagevalueringer ville større konsekvens og gjennomsiktighet i måten forskerne og særlig de individuelle forskningsbidragene er vurdert på, være en fordel.

Vennlig Hilsen

Jan Erik Askildsen
Forskningsdirektør

Yngve Flo
Forsker

Norges forskningsråd

Deres ref:
200607012

Dato:
22. 05. 2008

Evaluering av historiefaglig forskning – høring

1. Synspunkter på evalueringsrapporten

Historikerne ved AHKR er glade for og positive til en rekke av utvalgets konklusjoner. Det er positivt at utvalget slår fast at produktiviteten er god og at forskningen lever i positiv kommunikasjon med omgivelser og storsamfunn. Det er også viktig at utvalget slår fast at tradisjonelle publiseringsprofiler; monografier, antologier og anmeldelser og en sterk verktradisjon, er bevaringsverdige i en tid hvor tellekantsystemet truer med problematisk ensretting. Utvalget konstaterer også at en voksende del av fagproduksjonen skjer i god kommunikasjon med det internasjonale historikersamfunnet. Det er heller ikke vanskelig å slutte seg til utvalgets ønske om sterkere satsing på teoretisk og vitenskapshistorisk refleksjon og til refleksjon om – og innsats for – historiefagets vitenskapelige funksjon i dagens monolittiske globaliseringsdebatt.

Miljøet konstaterer imidlertid at utvalget ikke har foretatt en evaluering i "tradisjonell" forstand, men setter forskningen ved de enkelte institusjonene slik utvalget oppfatter den opp mot en idealtypisk metaramme som utvalget selv konstruerer og nærmest postulerer bør stå som et mønster – eller "veikart" for dagens historieforskning. Premissene for denne rammen er i bare begrenset grad klargjort, men synes å bestå av en blanding av sentrale utviklingstrekk i historieforskningen rent allment og i Norge og utvalgets egen normative oppfatning – som i høy grad kan diskuteres – om hvilke retninger historieforskningen bør ta. Denne tilnærmingen innebærer at evalueringen gir begrenset veiledning med hensyn til forskningskvalitet.

Vi konstaterer også at evalueringsutvalget i bare begrenset grad har tatt utgangspunkt i fagmiljøets egenprofilering, slik den er fremstilt i miljøets egenevaluering. Alle miljøer er i stedet i det vesentlige lagt inn i en felles – konvensjonell – periodeorientert ramme. Innenfor moderne historie er forskningen orientert etter tema, men en temakonstruksjon på evalueringsutvalgets premisser, som slett ikke alltid er naturlig for forskningen ved den enkelte institusjon. Problemet med denne tilnærmingen er at forskning som naturlig henger sammen i det som fra institusjonens synspunkt fremstår som en profil eller program, lett fremstår mer fragmentert enn den virkelig er. Dermed underkommuniseres også de strategier institusjonen selv arbeider etter (se også nedenfor om forholdet mellom moderinstitusjon og randsone).

Utvalgets gjennomgang av norsk historieforskning består i stor grad av en kortfattet gjennomgang av enkeltforskeres innleverte bidrag. Denne danner i neste omgang grunnlag for miljøprofiler, ved at det slutes nærmest direkte fra mikrobefskrivelser til makrokonklusjoner. Evalueringsutvalget sier selv at det ikke har vært utvalgets oppgave å bedømme enkeltforskere. Likevel har utvalget foretatt et stort antall vurderinger av enkeltforskere – eksplisitt og mer implisitt. Dette må forskere selvsagt akseptere – *peer review* og kritisk bedømmelse skjer helkontinuerlig i miljøet. Men et hovedproblem er at vurderingene i bare meget begrenset grad er fundert i analyse. Et annet er at beskrivelser og vurderinger er lite compatible. Noen forskere er rent deskriptivt omtalt, andre vurderende. Og der hvor vurderinger foreligger, eksplisitt eller implisitt, varierer språkbruken fra det helt nøkternt konstaterende til det svært rosende, eller i enkelttilfelle, det motsatte. Leserens grunnlag for å gjøre seg opp en sin egen oppfatning av grunnlaget for vurderinger eller beskrivelser forblir beskjedent. Det hjelper lite at utvalget selv sier det har "begrenset bruken av forbehold" og "rendyrket en tydelighet". Tydelighet forutsetter analytisk presisjon.

Vi konstaterer også at utvalget ikke alltid er konsekvent med hensyn til hva som i det hele omtales og hva som utelukkes. Eksempelvis omtaler utvalget i enkelttilfelle både forskningsprosjekter under planlegging eller utvikling og doktorgradavhandlinger under arbeid, samtidig som arbeider i trykken kan være ekskludert.

Vi må dessverre også konstatere at evalueringsutvalget har misforstått relasjonen mellom moderinstitusjonen Historisk institutt/AHKR og sentra i randsonen, en relasjon som er kommentert både i instituttets egevaluering og evalueringen fra historikerne ved Rokkansenteret. I evalueringsutvalgets versjon blir denne relasjonen et problem, ved at sentra virker som en gravitasjonskraft, som svekker kjernen, og som har bidratt til at instituttet har en svakere stilling enn tidlig på 1990-tallet.

Senter for middelalderstudier er evaluert for seg selv av NFR. Etter evalueringen er det tatt grep for å styrke forbindelsen mellom CMS og instituttet. I denne sammenheng er det viktig å slå fast at det ikke hadde vært noe CMS, uten et sterkt middelaldermiljø ved Historisk institutt og Det humanistiske fakultet i Bergen.

En viktig grunn til at det er bygd opp miljøer av noe størrelse innenfor Midtøsten-historie, helse- og medisinshistorie og styrings- og forvaltningshistorie er at det over tid har vært mulig å utnytte randsonens løsere tilknytning til forvaltningen og universitetet til betydelig faglig ekspansjon, på vegne av historiefaget – og instituttet. Det er ikke slik at vitale miljøer i randsoner suger krefter fra et instituttmiljø i stagnasjon. I de fleste tilfelle er prosjekter, rekruttering og finansiering generert av seniorforskere ved Historisk institutt/AHKR og prosjektledelsen har ligget – og ligger – hos disse – som hele tiden har opprettholdt sin primærtilknytning til instituttet. Gjennom denne virksomheten er det generert flere titalls historikerårsverk på disse feltene – som etter alt å dømme ellers ikke hadde kommet historieforskningen til gode. Historikerne/AHKR bør selvsagt helkontinuerlig vurdere om organisasjonsformene og relasjonene mellom moderinstitutt og sentra i randsonen er optimal, til beste for et sterkt historikermiljø i Bergen. Endringer skjer også stadig, og universitetets politikk er i dag å skape et klarere skille mellom institutter og randsoner/sentra. Om det blir til totalmiljøets beste, gjenstår å se. Med hensyn til situasjonen de senere år, skaper evalueringsutvalget et skille som ikke finnes og bagatelliserer både den entreprenørfunksjonen som har ligget hos institutforskere og det brede samarbeid som har muliggjort en betydelig faglig ekspansjon og styrket rekrutteringen til faget.

2. Oppfølging av anbefalingene

Mer markert profilering

Historikerne ved AHKR har i flere år arbeidet med å definere satsningsområder (jfr, egenevaluering og forskningsmeldinger). Instituttet vil i samband med diskusjon om prioriteringer av stillinger gjennomgå den nåværende politikken og ved behov foreta endringer. Samtidig vil instituttet klargjøre hva slike prioriteringer innebærer i praksis.

Større oppmerksomhet om vitenskapsteori/historiografi

Historikerne ved AHKR ønsker velkommen denne interessen. Vi vil påpeke at teoretiske og metodiske dimensjoner svært ofte er inkorporert i "tradisjonell" historie, men er likevel av den oppfatning at dette er sider ved faget som debatteres for lite.

Universitetet i Bergen har satt i gang "prosjekt vitenskapshistorie", i nært samarbeid med historikere ved AHKR. En mellomstilling (fire år) og en stipendiatstilling er utlyst, samtidig som instituttet har påtatt seg å lede prosjektet. Dette vil innebære en opptrapping på vitenskapsfeltet som innbyr til mer systematisk teoretisk refleksjon. I tilknytning til denne satsningen ville det faglig og miljømessig passe svært godt å lansere et historiografisk forskningsprosjekt med samme tidsdimensjonering som vitenskapshistorien. AHKR vil gjerne diskutere en slik mulighet med forskningsrådet.

Historikerne ved AHKR mener det er en god idé å samle historikere på tvers av institutt- og sentergrenser i et forum som spesielt beskjeftiger seg med overordnede teoretiske, metodiske og historiografiske spørsmål. AHKR vil ta initiativet til å etablere et slikt forum fra høsten 2008.

Tidlig-moderne tid

AHKR har tre ansatte innen tidlig moderne tid. Rekrutteringen er imidlertid svak. Ved mange europeiske universiteter finnes sterke og spennende miljøer som gjerne også er økonomisk og globalt orientert. AHKR vil søke å få etablert en toerstilling fra et av disse miljøene for derigjennom også å "internasjonalisere" denne perioden innholdsmessig sett. Stillingen kan knyttes til ordningen med å prioritere ansettelse av kvinnelige professor II fra velrenommerte internasjonale miljøer.

Internasjonalisering

AHKR er enig i at internasjonalisering ikke bare dreier seg om strukturer og tellekanter, men om forskningens innhold. I forbindelse med diskusjonen av en ny forskningsstrategi, vil instituttet drøfte hvordan det som institutt kan legge til rette for en faktisk integrasjon av norsk og internasjonal forskning gjennom felles prosjekter og forpliktende institusjonelle avtaler.

Økonomisk historie

Ved UiB har økonomisk historie tradisjonelt vært – og er fremdeles – en integrert del av historiefaget. Et betydelig antall historikere ved instituttet og i randsonen har kompetanse innen økonomisk historie. For spesialistene i økonomiske historie er både nasjonale og internasjonale nettverk viktige. Den fremste prioriteten for oss nå vil imidlertid være i enda større grad å utnytte mulighetene ved det nest største historikermiljøet i Norge. Vi vil bestrebe sterkere lokalt momentum gjennom felles forskningsprosjekter. Her vil vi søke å følge opp flere punkt i komiteens anbefalinger, spesielt gjennom å knytte økonomisk historie nærmere forskning rettet mot kultur og ideer – for eksempel gjennom studier av transnasjonale neksus og økonomisk idéhistorie.

Videreføring av profilerte områder

Evalueringsutvalget er med rette opptatt av utvikling av prosjekter eller forskningsprogrammer som bidrar til å gi institusjonene en fagprofil. Slike fagprofiler utvikles gjerne i tilknytning til prioriterte forskningsfelter eller programområder i regi av Norges forskningsråd eller andre eksterne finansieringskilder. Det oppstår ofte betydelige problemer med å videreføre etablerte prosjekter eller profiler i noe bredde. Så vel forskningsråd som universitet er gjerne mer interessert i initiering av ny forskning enn videreføring av den som er "etablert". Dermed står prosjekter og programmer i fare for å miste finansiering nettopp i den kritiske fasen etter den første oppbyggingen av et kompetent miljø. Det er derfor et behov for avsetning av midler i forskningsrådet til postdoktorstillinger eller midlertidige forskerstillinger, bestemt for å "opprettholde profiler", i tillegg til i det minste en "minimumsfinansiering" til drift av etablerte prosjekter, for opprettholdelse av hardt tilkjempet ekspertise.

Oppfølgingsutvalget

Institutt for AHKR stiller seg positiv til samarbeid i oppfølgingsutvalget. Det anses som ønskelig at utvalgets sammensetning representerer forskningsmiljøene ved universitetene og ved andre forskningsinstitusjoner (for eksempel BI). Fra vår side vil det være instituttleder Christhard Hoffmann som stiller som representant i oppfølgingsutvalget.

Christhard Hoffmann
instituttleder

UNIVERSITETET I OSLO

DET HUMANISTISKE FAKULTET

Til NFR

Saksbehandler: Arve T. Thorsen

Fakultetssekretariatet/

Forsknings- og adm. seksjonen

Postboks 1079 Blindern

0316 Oslo

Telefon: 22 85 83 30

Telefaks: 22 85 45 50

Dato: 21.05.08

Deres ref.: 200607012

Vår ref.: 2008/7884

Nettadresse:

<http://www.hf.uio.no/forskning/>

Evaluerings- og historiefaglig forskning – høringsbrev fra Humanistisk fakultet, UiO

Det humanistiske fakultet, UiO takker for anledningen til å melde inn synspunkter og kommentarer til den foreliggende evalueringsrapporten om historiefagets stilling og utfordringer i Norge.

Vår overordnede kommentar til gjennomføringen av selve evalueringsprosessen er at panelet har levert et grundig og omfattende arbeid. Samtidig svekkes rapportens utsagnskraft på en del punkter ved at panelet helt har gitt avkall på å sammenlikne norsk historieforskning med historieforskningen i andre sammenliknbare land og heller ikke har sammenliknet de nasjonale fagmiljøene med hverandre. Derfor formulerer rapporten få konkrete anbefalinger og gir på denne måten ikke et tydelig beslutningsgrunnlag til dem som skal følge den opp. Rapporten ender med å konkludere at utfordringene i historiefaget er de samme i Norge som i andre land, uten helt å få fram de særegne utfordringene de norske historiemiljøer ved forskjellige institusjoner måtte ha. Rapporten selv antyder flere ganger denne svakheten.

Rapportens virkelighetsbeskrivelse

Rapporten fanger likevel opp mange av de utfordringene som fagområdet historie har. På noen punkter trekker panelet imidlertid konklusjoner på feilaktig grunnlag og ut fra en virkelighetsbeskrivelse vi ikke kan gi vår tilslutning. Dette gjelder blant annet følgende punkter:

- Rapporten mener å kunne slå fast at den norske publiseringsmodellen eller 'teltekantmodellen' truer historikernes samfunnsoppdrag. Med referanse til departementets egne publiseringstall (DBH) kan vi ikke se at dette medfører riktighet. Historiefaget hevder seg svært godt på publiseringsstatistikkene ved UiO og derfor også i den interne viderefordelingen av publiseringsmidler ved institusjonen.
- Det hevdes også at omorganiseringen av HF de siste årene har satt historiefaget i en situasjon hvor de i praksis finansierer andre fag. Vi finner grunn til å understreke at det ved HF/UiO ikke er noen fagområder som finansierer seg selv og at det ikke er noe som tyder på at historiefaget har fått dårligere rammevilkår som en følge av senere års organisatoriske justeringer.

- I forlengelsen av siste punkt hevdes det også at historikerne som følge av omorganiseringen ser seg tvunget til å hente inn mer ekstern finansiering. Her finner vi grunn til å understreke at fakultetet på linje med alle andre ved UiO kontinuerlig arbeider for å hente inn mer ekstern finansiering og at det er ingenting som tyder på at vår nye instituttstruktur innebærer noen endring på dette punkt, eller noen forringelse for faget historie.

Rapportens konklusjoner og forslag til oppfølging

Nettopp på bakgrunn av den ikke-komparative måten evalueringen er blitt gjennomført på er det forståelig at flere av rapportens forslag til oppfølginger blir relativt uklare og generelle. Når det gjelder de mer eller mindre konkrete fokuspunktene rapporten faktisk foreslår har vi følgende kommentarer:

- Vi er enige med panelet i at det trengs ”en substansiell og organisatorisk internasjonalisering” av historiefaget, som fortsatt fremstår som overveiende nasjonalt orientert. På dette punktet har den faglige ledelse ved instituttene og fakultetet en viktig rolle, knyttet til blant annet øremerkede ph.d.-stipender, fordeling av midler til utenlandske gjesteforskere, forelesere på ph.d-nivå. Dette er en strategisk rolle som HF, UiO allerede i dag har tatt på seg, ved blant annet å ha øremerket ph.d.-stipender for internasjonal historie.
- Utvalget undervurderer de mulighetene til internasjonalisering som finnes i EU-systemet også for historiefaget, når det eksplisitt konkluderes med at det er liten eller ingen interesse for historiefaglige bidrag innenfor EUs rammeprogrammer. Her finner vi grunn til å understreke at flere norske historikere allerede har fått EU-finansiering og at tendensen fra EUs side er at humaniora får en stadig større plass i de strategiene som legges opp.
- Panelets oppdrag har strukket seg over en periode hvor det ikke fikk med seg de til dels betydelige strategiske grep som det siste året er tatt gjennom en bredt anlagt faglig prioriteringsprosess ved UiO og HF. Som et ledd i oppfølgingen av de prioriteringer som er gjort støtter HF aktivt det relevante instituttets aktiviteter for blant annet å etablere nye forskningsprosjekter, og utforme faglige strategier.
- Panelet vektlegger historiefagets store utfordringer mht. kjønnsfordelingen. Fakultetet kan bare istemme dette og benytter anledningen til å understreke at dette er en høyt prioritert utfordring ved vår institusjon.

Forskningsrådets videre rolle

Et av de punktene hvor rapporten ikke er så klar som det kunne være ønskelig er hvilke grep NFR bør gjøre, for å følge opp evalueringsrapporten. Vi ser frem til å være med å diskutere dette i tiden fremover. Vi begrenser oss foreløpig til å understreke følgende punkter:

- Det er viktig at NFR bevisst setter inn eventuelle tiltak kun der hvor de kan ha en netto merverdi, altså det hvor det ikke allerede gjøres grep på institusjonelt nivå eller hvor ansvaret i praksis bør ligge i fagmiljøene selv.
- Evalueringsrapporten trekker tydelig frem mange av de utfordringer som gjelder internasjonalisering av historieforskningen. Her finner vi det først og fremst viktig at NFR involverer faget historie i det internasjonaliseringsarbeid som allerede foregår, både innen nye større (e.g. bilaterale) satsinger, nye programmer, og i forhold til EU.

Sammensetningen av NFRs oppfølgingsutvalg

Fakultetsledelsen ønsker å fremme professor Einar Lie ved IAKH som vår kandidat til oppfølgingsutvalget. Utover dette har vi ingen sterke oppfatninger av hvordan oppfølgingsutvalget bør sammensettes.

Med hilsen

Trine Syvertsen
dekan

Anne Ma Eide
fakultetsdirektør

Høringsuttalelse fra Institutt for arkeologi, konservering og historie (IAKH) ved Universitetet i Oslo om "Evaluering av norsk historiefaglig forskning"

Historieseksjonen ved Institutt for arkeologi, konservering og historie ved Universitetet i Oslo har behandlet "Evaluering av norsk historiefaglig forskning" utarbeidet av et utvalg nedsatt av Norges Forskningsråd. Vi er glad for at Forskningsrådet har tatt initiativ til en slik grundig og tankevekkende evaluering av historiefaget i Norge og stiller oss i det store og hele bak mesteparten av evalueringsutvalgets vurderinger og anbefalinger. Evalueringen vil utvilsomt bli en sterk stimulans til å styrke arbeidet for en god og strategisk bevisst utvikling av norsk historiefaglig forskning. Utfordringene til historiefaget er blitt mottatt med stor og positiv interesse hos oss. Til dels er utvalgets vurderinger og anbefalinger sammenfallende med våre egne tanker om hvilke områder som fortjener større oppmerksomhet. Det gjelder både behovet for større teoretisk refleksjon og behovet for lengre tidslinjer og et videre utsyn enn det norske.

Om rapportens vurderinger og anbefalinger

Vi har merket oss utvalgets etterlysning av forskningsstrategier og internasjonaliseringsstrategier. Dette er en svært betimelig etterlysning. Vårt institutt har ikke hatt en eksplisitt utformet forskningsstrategi. Imidlertid impliserer vår forskningspraksis de siste årene enkelte bevisste satsningsområder. Ett slikt område er samtidshistorie, noe utvalget er klar over. Et annet er internasjonale relasjoner, spesielt utenrikspolitisk historie. Det har også vært et bevisst mål å formulere tematiske og teoretiske satsingsfelt på tvers av kronologiske grenser. I Oslo har periodeovergrepene og tematisk samtlende prosjekter preget instituttets virksomhet i lengre tid. Slike prosjekter har også alltid hatt en internasjonaliseringsstrategi og involvert andre historikermiljøer i inn- og utland. Prosjektene har som regel sprunget ut av de enkelte fagmiljøene ved instituttet. Vi ser imidlertid godt behovet for en mer eksplisitt formulert refleksjon over instituttets forskningsstrategi og akter å prioritere dette arbeidet i tiden framover.

For øvrig er vår praksis som ganske riktig observert å påpeke behovet for jubileer og utforme jubileumsprosjekter slik at vi får anledning til å bruke fortidige begivenheter til å formidle kritisk refleksjon over de historiske forutsetningene for disse begivenhetene og for ulike institusjoner og organisasjoner i tilknytning til dem. Det samme gjelder oppdragsforskning. Det er imidlertid en utfordring å passe på at slike prosjekter ikke fører til en skjev rekruttering til historiefaget. Det er også en utfordring at de faglige premissene for slik eksternt finansiert virksomhet settes av oss selv. Dette gjennomfører vi konsekvent og vi mener utvalget gir en noe misvisende framstilling av vår virksomhet på dette området. Utvalget påpeker imidlertid med rette at jubileums- og oppdragsforskning i stor grad binder oss til nasjonale rammer. Selv om vi naturligvis kontekstualiserer nasjonale fenomen, så vil hovedtyngden av forskningen være bundet av oppdraget vi skal utføre. Men siden verken jubileer eller oppdragsforskning er noe rent norsk fenomen, har løsningen vår ofte vært å debattere prosjektplaner, analyser og synteser på nordiske og andre europeiske konferanser og eventuelt utvikle internasjonale

forskningsprosjekt i tilknytning til, eller som videreutvikling av de nasjonale prosjektene.

Vi setter pris på utvalgets problematisering av ”nasjonale” historier og nytten som kan framkomme ved et større fokus på internasjonalisering av historiefaget i Norge. Det ser ut til at denne problematisering og utvalgets positive holdning til internasjonalisering av historiefaget har ligget til grunn for utvalgets sterke stillingtagen til fordel for mer transnasjonal forskning. Det er imidlertid mulig å få det inntrykk at utvalget gir høyere prioritet til forskning der norsk historie inngår i en transnasjonal sammenheng enn til forskning som hovedsakelig er innrettet mot endringsdynamikk innenfor ikke-norske/nordiske deler av verden. Opplæringen av historikere med ekspertise på ikke-nordiske samfunn vil ikke bare ha en intellektuell verdi, men også være til praktisk nytte for det norske samfunn. Vi håper derfor at Forskningsrådet også i framtiden vil erkjenne behovet for å støtte forskning som har hovedfokus på historisk endring i ikke-norske/nordiske områder.

Vi vil sterkt støtte utvalgets forslag om NFR-initierte institusjonsbaserte forskningsprosjekter. Og vi stiller oss også åpne til utvalgets forslag for norsk historieforskning generelt om mer historieteori og metode, mer økonomisk historie og mer forskning om tidlig moderne tid. Trolig kan flere av de gode intensjonene kombineres og vi deltar gjerne i arbeidet som utvalget foreslår med å utarbeide slike program. At prosjektene skal være institusjonsforankret, ser vi ikke som hinder for samarbeid mellom flere institutter her hjemme og internasjonalt.

Diskusjonen om historiedisiplinens selvrefleksjon og historieforskningens ”nytte” (s.177) er som utvalget påpeker svak ved våre institusjoner, også ved vårt institutt. Riktignok har en slik diskusjon i noen grad blitt ført gjennom HIFO – den norske historikerforening – som er en viktig arena i historiefaget i Norge. Organisasjonen faller litt utenfor den institusjonsforankrede evalueringen, og vi har ikke gjort oppmerksom på dette i beskrivelsen av vårt miljø. Men denne diskusjonen fortjener absolutt større oppmerksomhet innenfor faginstitusjonenes rammer enn den hittil har fått.

Utvalget anbefaler generelt en større vekt på teoretiske, metodiske og historiografiske spørsmål. Dette er det grunn til å være enig i. Mer konkret kan en se en anbefaling om å dreie historie bort fra en samfunnsvitenskapelig orientering til fordel for en mer ”kulturalistisk” tilnærming. Som eksempler nevnes blant annet begrepshistorie og mikrohistorie. Selv om også slike tradisjoner bør få oppmerksomhet, må ikke dette komme på bekostning av historiefagets tilknytning til samfunnsvitenskapene. Faget må også kunne arbeide med de lange linjer, med komplekse sammenhenger og med større forandringer i samfunn. Det er jo ambisjonen for synteser, en ambisjon utvalget synes å slutte seg til. Synteser forutsetter bruk av, frambringelse av og kritisk prøving av mer overgripende teorier. Ut fra en slik tanke vil historiefagets styrke nettopp være å ha berøringsflater både til humaniora og de systematiske samfunnsvitenskapene.

Utvalget vier situasjonen og mulighetene for økonomisk historie relativt stor plass. Berørte institusjoner og forskere omtales relativt grundig. Dette er også et av de områdene utvalget foreslår at Forskningsrådet satser spesielt på i årene som kommer.

Utvalget gir uttrykk for at det de siste årene savner den brede, sektorovergripende og samfunnsanalytiske økonomiske historien, som med god grunn er knyttet til Francis Sejersteds forskning. Vi er enige i at denne forskningen bærer med seg viktige kvaliteter, og at den kan, på sitt beste, øke historiefagets relevans og bidra til å integrere fagets

deldisipliner. Vi vil imidlertid peke på at denne forskningen ikke bare er et produkt av en åpen tilnærming til økonomisk historie, der elementer fra politisk historie, teknologihistorie, sosialhistorie og mye annet tas opp. Den er også et produkt av at forskere innenfor for eksempel politisk og sosial historie også har vært svært godt orientert innenfor økonomisk historie. Oversiktsverker over norsk historie har ofte en bredere tilnærming til den nasjonale historien enn man finner i mange andre land, der nasjonens historie gjerne produseres som i hovedsak politisk historie. Sejersteds forskning er nok særpreget, men likevel plassert i en tradisjon for bredere tilnærminger til samfunnsendringer.

Blant utvalgets konkrete forslag er tettere kontakt mellom professorene i økonomisk historie i Oslo, Bergen, Trondheim, og et samarbeid eller sammenslåing av BIs Senter for næringslivshistorie og TIK-senteret. Om det siste forslaget er egnet til å ta vare på TIK-senterets særpreg, er vi sterkt i tvil om. Men dette får andre vurdere nærmere. Når det gjelder samarbeid mellom faste ansatte, har vi imidlertid de siste årene hatt et mye mer omfattende samarbeid med institusjonene i de nevnte byene, herunder Norges Handelshøyskole, enn tidligere. Dette har vært både i form av uformell kontakt, veiledning og doktordisputaser, og samarbeid om konkrete prosjekter.

Dette samarbeidet vil videreføres. Men det er først og fremst egnet til å utdype og forsterke analyser som ligger i kjernen av deldisiplinen økonomisk historie. Den brede tilnærmingen som utvalget etterlyser, der samspillet mellom økonomi og samfunn står i sentrum, vil ikke uten videre styrkes ved et slikt samarbeid. For å sikre denne bredden vil vi fortsatt arbeide for at økonomisk-historiske perspektiver er sentrale også i forskning som ikke primært defineres som økonomisk historie.

Utvalgskriteriene utvalget har benyttet har i enkelte tilfelle ført til noe misvisende framstilling i evalueringsrapporten. Dette vil bli tatt opp i et appendiks. Ett resultat av utvalgsproblemene har vært usynliggjøringen av stipendiatenes produksjon. Store deler av forskningen som drives ved instituttene er dermed falt ut. Dette kan ha vært en av grunnene til at utvalget etterlyser en "forståelse og oppmerksomhet på stipendiatene som forskningsressurs, snarere enn som en utdannelseskostnad" (s.178). Denne etterlysning passer ikke så godt for vårt institutt. Det er riktignok slik at stipendiater som ikke deltar i prosjekter kan føle seg isolert. Men historieforskningen som utføres av stipendiater og masterstudenter hos oss har alltid blitt sett som en svært betydelig ressurs i historiefaget. Mange av forskningsprosjektene ved instituttet er faktisk designet for å få med stipendiater og post.doc.'er. Slik prosjektdesign må til med dagens forskningsfinansiering for i det hele å få volum på prosjektene og nyrekruttering til viktige fagfelt. Forskningsprosjektene ved instituttet er dermed i stor grad resultat av mange stipendiaters selvstendige avhandlinger. Dette er vi svært oppmerksomme på. Vi er også oppmerksomme på problemene som de enkeltstående stipendiatene har, og vi prøver å trekke alle med ved hjelp av forskerutdanningen og andre tiltak.

Instituttets planer med hensyn til oppfølgingen av evalueringen

Instituttet har nylig utpekt en egen forskningsleder med ansvar for tilrettelegging av instituttets forskning. Vi har også en ansatt forskningskonsulent i heldagsstilling. En av forskningslederens hovedoppgaver i tiden framover vil bli å sørge for en oppfølging av evalueringen. Den 20. mai avholdt vi det første seksjonsmøte om evalueringen der et

utkast til høringsuttalelse ble diskutert. Både fast vitenskapelig personale og stipendiater deltok i møtet. I juni vil flere av instituttets ansatte delta på historiedagene i Tromsø og ta del i debatten om evalueringen der. Til høsten har vi planer om å arrangere et hel- eller halvdagsseminar for instituttets vitenskapelig ansatte for å drøfte instituttets forskningsstrategi. Vi har tenkt å invitere et av utvalgets medlemmer til å delta. Ut fra dette seminaret vil vi arbeide med en konkretisering av utvalgets anbefalinger. Vi vil også stimulere kolleger fra ulike perioder og ulike fagfelt til å gå sammen om å utforme søknader om institusjonsforankrede prosjekter.

Disse prosjektene bør ta utgangspunkt i evalueringsutvalgets utfordringer, blant annet gjennom å vektlegge historieteoretiske problemstillinger (jfr. s. 148). Vi ser for oss diskusjoner om de siste tiårenes teoriutvikling i historiefaget som ett fruktbart startpunkt for dette. Vi har god erfaring med å arbeide fram prosjektsøknader gjennom kollokvier og forberedende konferanser med inviterte potensielle prosjektdeltakere fra andre institutter innenlands og utenlands. Målet er å ha noen gode søknader til NFR klare i 2009/2010. Det kreative arbeidet med denne typen søknader er i seg selv givende og vi vil tilstrebe at det resulterer i artikler som belyser nye utfordringer. Med institusjonsforankrede prosjekter forstår vi selvsagt prosjekter som også legger opp til samarbeid og fellesprosjekt med andre historikermiljø i Norge, Norden og verden for øvrig.

Å støtte opp under stipendiater som ikke er tilknyttet større prosjekter vil være et prioritert område for oss i tiden framover.

Utvalget anbefaler en målrettet og koordinert innsats for å oppnå en bedre kjønnsbalanse blant de vitenskapelig ansatte ved institusjonene. Dette vil bli fulgt opp fra vår side med nedsettelsen av et utvalg som skal vurdere virkemidler i dette arbeidet. Vi vil også ta hensyn til ønsket om en bedre kjønnsbalanse i stillingsprofilen ved utarbeidelsen av instituttets framtidige forskningsstrategi.

Forskningsrådets særlige ansvar

Utvalget peker på den store andelen oppdragsforskning i historiefaget i Norge, og ser sammenhengene som vi har påpekt med finansieringsmodellen ved høyskoler og universitet. Utvalget advarer mot at dypere faglige refleksjoner kan bli for lite vektlagt og at profilen på norsk historieforskning formes etter hvor det finnes ressurser. Som tidligere påpekt mener vi at vi i stor grad kan bidra til å utforme prosjektplanene selv. Men vi er enig med utvalget i at det er all grunn til at Forskningsrådet trår til og gir mulighet for forskningsprosjekter også i perioder og på fagfelt der det ikke er så lett å finne oppdragsgivere. NFR kan også følge opp utvalgets tilråding ved å legge bedre til rette for samarbeid mellom historikere og andre samfunnsforskere, ved at flere NFR-prosjekter åpner for å trekke inn historiske perspektiver – gjerne lengre tilbake og med større utsyn enn vår nære norske fortid.

Vi ser det særlig viktig at NFR opprettholder muligheten for frie forskningsmidler. Nye tanker og selvstendige prosjekter bør stimuleres og vi mener det også er viktig å opprettholde ordningen med individuelle prosjekter.

Oppfølgingsutvalg

Et oppfølgingsutvalg med ansvar for å gi konkrete anbefalinger om oppfølging av evalueringen er en god idé. Den foreslåtte sammensettingen synes fornuftig og vi foreslår professor Einar Lie som medlem.

Appendiks

Utvalgsp problemer

Til tross for vår i all hovedsak positive vurdering av utvalgets arbeid, oppfatter vi det som nødvendig å peke på enkelte uheldige utslag av utvalgskriteriene som er benyttet. Vi anser dette som viktig med tanke på justeringer for kommende fagevalueringer, slik Forskningsrådet uttrykker ønske om i dets følgebrev til evalueringsutvalgets rapport.

Utvalget av miljøer til evaluering får konsekvenser, enten man ser på prinsippene bak utvalget eller på hvordan komiteen faktisk har gjennomført prinsippene. Det argumenteres med at 45.000 sider publikasjoner saktens gir et godt totalbilde av norsk historievitenskap. Det meget omfattende arbeid som her er nedlagt inngir respekt. Men hvis et miljø med flere tusen siders produksjon faller ut, kan skjevheten bli stor for enkelte felter av historien.

I innstillingen er flere miljøer og historiske fagdisipliner flere ganger blitt beskrevet gjennom ganske få personer og arbeidere. Man har valgt å sette en nedre, ”kritisk” grense på fem historikere for at man skal kunne snakke om et ”miljø”. Man tar da, tilsynelatende, utgangspunkt i fysiske miljøer, institusjonelt avgrenset. Et forskningsinstitutt eller en universitetsavdeling er et miljø i innstillingen. Dette reiser to problemer:

1) Miljøer trenger ikke være fysiske miljøer. Mange historikere har sitt fagmiljø på andre institusjoner innenlands eller utenlands. Komiteen vet jo dette og behandler historiske underdisipliner på tvers av institusjonene, men dette hjelper av og til lite når utgangspunktet for utvalget er de fysiske miljøer. For eksempel faller Høyskolen i Vestfold utenfor undersøkelsen selv om deres fire ansatte historikere består av én fremtredende representant for det nasjonale middelaldermiljøet, én internasjonal byhistoriker, én professor med didaktikk som spesial og én med moderne politisk kulturhistorie (som for øvrig etterlyses i innstillingen).

2) Innstillingen har i enkelte tilfeller holdt seg ytterst pragmatisk til miljøkravet, men ikke på måten som er beskrevet i punkt 1. Ved Universitetet (høyskolen) i Stavanger er alle historikere, spredt rundt på avdelinger i institusjonen, tatt med. En lignende praksis ved for eksempel Universitetet i Oslo ville inkludert mange flere historikere, blant annet internasjonalt orienterte folk på Senter for Utvikling og Miljø (internasjonalisering etterlyses i innstillingen). Arkivverket er tatt med som miljø, selv om noen sitter over tusen km unna hverandre. Hadde man valgt for eksempel Institutt for forsvarsstudier eller Institutt for samfunnsforskning som miljø, hadde mange gode historikere vært med.

I gjennomgangen av faget økonomisk historie er det synd at utvalget ikke har sett nærmere på miljøet ved Norges Handelshøyskole. Målt i faste, ordinære stillinger er det det største i landet (tre professorer, en førsteamanuensis, et antall doktorgradsstipendiater og postdoktorstipendiater). Denne institusjonen har også en annen profil enn den

økonomisk-historiske forskningen ved de andre universitets- og høyskoleinstituttene, ved at den tradisjonelt har vært noe tettere knyttet til økonomifagets teoribygninger og metodebruk.

I komiteens innstilling står det at utvalget av historikere skal være folk med fast ansettelse, samt post.dok.-stipendiater. Dessuten skal historikere med tittelen "forsker" tas med på TIK, Rokkan-senteret og BI, fordi dette er den vanlige tittel her. Man har oversett at forskertittelen også brukes på universitetene, nettopp hos postdoktorer som arbeider med prosjekter. Tolkningen av hvem som skal tas med har tydeligvis variert mellom miljøene og har ført til at en anelig mengde kompetente forskere ikke er kommet med i utvalget, mens tilsvarende ansatte andre steder er inkludert. Et eksempel på utelatelse er en rekke forskere ved Forum for universitetshistorie ved UiO (se nedenfor).

Det er også andre problemer knyttet til utvalget, for eksempel ulik praktisering av behandlingen av doktorgradsstipendiateres virksomhet, det at tidspunktet for ansettelse for de inkluderte forskere er noe uklart i innstillingen og kan tolkes forskjellig (s. 9-10) og at bare inntil tre arbeider per forsker skulle sendes inn uavhengig av omfanget av forskerens produksjon. Utvidelsen av innleveringsperioden fram til og med 15.4.2007 er dessverre ikke blitt fanget opp av historikerne ved IAKH/UiO, noe som gir et relativt sett skjevt bilde av vår produksjon.

Utvalgets beskrivelse av det kronologiske tyngdepunkt ved vårt institutt (s. 140) er delvis misvisende. Fem fast vitenskapelig ansatte arbeider hovedsakelig med tidligmoderne tid. Derimot står middelalderen for tiden svakt med bare to fast ansatte. Men her er en stilling utlyst og under behandling.

Eksemplet Forum for universitetshistorie (FFU)

Ved Institutt for arkeologi, konservering og historie på Universitetet i Oslo finnes det et forskningsmiljø innenfor vitenskaps- og universitetshistorie som er organisert i prosjektet Forum for universitetshistorie. Som en konsekvens av utvalgsprinsipper og –praksis er miljøet i innstillingen så å si usynlig. Selve feltet vitenskapshistorie er riktignok fanget opp som et potensielt lovende område for fremtiden. IAKH ønsker å styrke rapportens konklusjon ved vår presisering av vitenskapshistorisk produksjon innenfor det aktuelle tidsrom 2001-2005. Våre innholdsmessige kommentarer retter seg hovedsakelig mot rapportens sider 106–110 og tar utgangspunkt i noen få utvalgte publikasjoner på høyt nivå fra FFU-miljøet.

Åtte forskere med tjenestested Forum for universitetshistorie og kompetansenivå lik post.dok. eller høyere, utgjorde ved begynnelsen av 2005 FFUs miljø av etablerte forskere. Det dreier seg om professorene Edgeir Benum, Jan Eivind Myhre, John Peter Collett og Robert Marc Friedman og forskerne Jorunn Sem Fure, Kim Helsvig, Vidar Enebakk og Fredrik Thue. Fra begynnelsen av 2006 ble miljøet ytterligere forsterket ved ansettelsen av Peder Anker som den niende forsker. Det ble av disse produsert 4 doktorgrader og to vitenskapelige monografier i perioden, samt flere definerende artikler for feltet. Det dreier seg om nettopp den type vitenskapshistorie som komiteen etterlyser, gjerne internasjonalt (engelsk, fransk og spansk), til dels i nivå 2-kanaler. Arbeidene omfatter både naturvitenskap og humanvitenskap, både forskningspolitikk og forskningsorganisering, og fra flere land og verdensdeler.

Helsvigs doktorgrad (bok i 2005), *Pedagogikkens grenser*, problematiserer utviklingen av pedagogikkfaget i Norge og vitenskapeliggjøringen av dette feltet i etterkrigstiden. Anker har doktorgrad fra Harvard og hans bok *Imperial Ecology* (Harvard U. Pr. 2001) omhandler økologifagets historie i det Britiske riket i mellomkrigstiden med vekt på denne vitenskaps imperialistiske rolle. Enebakks doktorgrad *Mellom de to kulturer. Oppkomsten av vitenskapsstudier og etableringen av Edinburgh-skolen* kom i 2005 (tildelt H. M. Kongens gullmedalje i 2006) gir en historisk framstilling av sentrale debatter om vitenskap, teknologi og samfunn innen henholdsvis vitenskapsfilosofi, vitenskapshistorie og vitenskapssosiologi. Thues avhandling *In Quest of a Democratic Social Order. The Americanization of Norwegian Social Scholarship 1918-1970*, (levert desember 2005, trykket i 2006), diskuterer utviklingen av norsk samfunnsvitenskap i lys av påvirkningene fra amerikanske vitenskapstradisjoner, -institusjoner og forskningsfond. Fures doktorgrad fra Bergen i 2002 er grunnlag for hennes senere vitenskapshistoriske forskning på universitetets rolle under krigen (bok *Universitetet i kamp* 2007, og nåværende arbeid på universitets- og fagutviklingen i mellomkrigstiden). Fra perioden 2001 -2005 belyser artikkelen "Vitenskap og totalitær statsmakt. Universitetenes vilkår under nasjonalsosialistisk herredømme 1933-1943" (*Historisk Tidsskrift* 2004) hvordan vitenskapelig utvikling påvirkes av et totalitært regime.

Robert Marc Friedman er landets eneste professor i vitenskapshistorie. Det er synd at hans bok *The Politics of Excellence. Behind the Nobel Prize in Science* (Times Books 2001) ikke er nevnt. Friedman viser hvordan Nobelprisen i fysikk og kjemi virket drivende i utformingen av fagpolitikk. De øvrige professorene i miljøet (Benum, Myhre og Collett) har vært med i evalueringsrunden individuelt, men det er ikke fanget opp at de deltar i og leder et samlet miljø.

Forum for universitetshistorie har utover det ovennevnte utvalg bundet opp store ressurser til forberedelse og gjennomførelsen av sitt hovedprosjekt, et 8-binds verk om Universitetet i Oslos historie, som skal publiseres i 2011. I tilknytning til prosjektet arbeides det med omlag 15 doktorgradsprosjekter ved flere universiteter i flere land. En rekke av disse prosjektene ville, hvis de hadde vært omtalt, ha vist at dette er et aktivt miljø som er engasjert i vitenskapshistorie på den måten som evalueringen anbefaler.

En bredere omtale av Forum for universitetshistorie bidrar derfor til å forsterke innstillingens konklusjoner og viser at det finnes flere gode miljøer å bygge videre på i den retningen evalueringsutvalget anbefaler.

Åsmund Egge
Forskningsleder IAKH/UiO

UNIVERSITETET
I OSLO

Norges forskningsråd
v/ Rune R. Schjøberg

TIK

Senter for teknologi,
innovasjon og kultur

Postboks 1108 Blindern
0317 OSLO

Besøksadresse:
Eilert Sundts Hus, 7 etg.
Moltke Moesvei 31

Telefon: 22 84 16 00
Telefax: 22 84 16 01

<http://www.tik.uio.no>
info@tik.uio.no

Oslo, 23. mai 2008

Vedr. evaluering av historiefaglig forskning: Høringsuttalelse

Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK) takker for invitasjon til høring om evalueringsrapporten "Bortenfor nasjonen i tid og rom: fortidens makt og fremtidens muligheter i norsk historieforskning".

TIK synes det er svært gledelig at den historiefaglige forskningen ved TIK blir framhevet og omtalt på en svært positiv og anerkjennende måte i den nasjonale evalueringen av historieforskningen. For TIK sin del er det spesielt gledelig at historieforskning som er vokst fram i et tett tverrfaglig forskningsmiljø kommer så godt ut innenfor en disiplinær ramme. Det er også interessant, slik komiteen kommenter, at TIK har en relativt sterkere kvinneprofil enn mange andre historikermiljøer. Det er imidlertid et paradoks at mens TIKs historieforskning framheves særdeles positivt, så opplever TIKs forskere at rammebetingelsene for denne typen forskning framover ikke er særskilt gode. Dette er, på den ene side, og slik evalueringskomiteen tar opp, knyttet til den samfunnsvitenskapelige rammen som den tverrfaglige kulturforskningen ved TIK er plassert innenfor. Men samtidig, og mest akutt, er dette knyttet til at store deler av den forskningen som evalueringen løfter opp og framhever er utført av forskere som er helt og fullt avhengig av ekstern finansiering for sin forskning. Det handler altså om forskere som ikke er i ordinære stillinger, noe som bidrar til at TIKs historiefaglige miljø er sårbart. Dette gjelder særlig i den 'etter postdok-fasen' som mange av TIKs historikere befinner seg i.

Evalueringskomiteen peker interessant på at TIKs historikere er en uutnyttet ressurs. Som et mulig tiltak for å forbedre situasjonen foreslår komiteen å slå sammen BIs historieforskning og historieforskningen ved TIK. Det er imidlertid vanskelig å se hvordan de innovative kvalitetene evalueringskomiteen framhever ved TIK, vil kunne ivaretas og videreutvikles innenfor en slik ramme. Vi leser uansett komiteens forslag som en utvetydig anerkjennelse av til den historiefaglige profil som er utviklet ved TIK. Dersom Forskningsrådet, som et bidrag til en oppfølging av evalueringskomiteen, ville kunne være med og utvikle støtteformer som kan bidra til en stabilisering og mer langsiktig utvikling av den historiefaglige kompetansen ved TIK, er dette selvsagt noe vi vil se særdeles positivt på.

Med hilsen

Merle Jacob
Senterleder

Jon Holm
Administrativ leder

Høringsuttalelse fra UiS

Vi viser til email fra 24. april 2008, og oversender høringsuttalelse fra UiS angående evaluering av historiefaglig forskning:

1) Gir rapportens vurderinger og anbefalinger et riktig bilde av dagens situasjon og utfordringer?

Staben mottok rapporten med interesse. Flertallet av staben mente at rapporten var relevant for historiefaget. Deler av staben stilte spørsmål om rapportens relevans for UiS.

2) Hvordan bør de sentrale anbefalingene følges opp i fagmiljene?

Rapporten gir et realistisk inntrykk av dagens situasjon og utvikling ved UiS.

3) Hvilke planer har forskningsinstitusjonene med hensyn til oppfølging av evalueringen?

Fagmiljøet ønsker å satse videre på utvikling av master i historiedidaktikk, miljø og teknologishistorie, urban- og regionshistorie med vekt på migrasjonshistorie og doktorgradsløp i lesevitenskap med historiefaglig innretning.

4) Hvilke oppfølgingsoppgaver bør være et særlig ansvar for for Forskningsrådet?

Forskningsrådet bør ta initiativ til historiefagets utvikling.

5) Hvordan oppfattes gjennomføringen av evalueringen? Vi ber om konkrete kommentarer til mandatet og opplegget med tanke på justeringer for kommende fagevalueringer.

Greit.

6) Forskningsrådet ser for seg at oppfølgingsutvalget skal ha ca sju medlemmer, personer som innehar faglige lederstillinger ved institutt eller sin institusjon, en prodoktorstipendiat og 1-2 utenlandske medlemmer. Vi ber om synspunkter på en slik sammensetting og forslag på eventuelle medlemmer.

*Ketil Knutsen (1. amanuensis i historie på UiS med fagområde historiedidaktikk
Gunnar Nerheim (Professor 2 i historie på UiS og Direktør Stavanger museum med fagområde teknologihistorie og urban- og regionshistorie)*

Med hilsen
Marie Smith-Solbakken
Dr. art
Instituttleder
Institutt for kultur- og språkvitenskap
Universitetet i Stavanger
4036 STAVANGER
tlf: 518 31414

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.: 200802237-4/VBJ000/405

Dato: 22.05.2008

EVALUERING AV HISTORIEFAGLIG FORSKNING – HØRINGSSVAR FRA UNIVERSITETET I TROMSØ

Vi viser til brev datert 24. april 2008 fra Norges forskningsråd der Universitetet i Tromsø inviteres til å kommentere rapporten "Bortenfor nasjonen i tid og rom: fortidens makt og fremtidens muligheter i norsk historieforskning".

Universitetet i Tromsø ønsker å takke Forskningsrådet og evalueringskomiteen for en grundig og god rapport. Rapporten har vært på intern høring ved Institutt for historie og Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Institusjonen er bedt om spesielt å kommentere følgende punkter:

1. Gir rapportens vurderinger og anbefalinger et riktig bilde av dagens situasjon og utfordringer?
2. Hvordan bør de sentrale anbefalingene følges opp av fagmiljøene?
3. Hvilke planer har forskningsinstitusjonene med hensyn til oppfølging av evalueringen?
4. Hvilke oppfølgingsoppgaver bør være et særlig ansvar for Forskningsrådet?
5. Hvordan oppfattes gjennomføringen av evalueringen? Vi ber om konkrete kommentarer til mandatet og opplegget med tanke på justeringer for kommende fagevalueringer.
6. Synspunkter på sammensetningen av oppfølgingsutvalget og forslag på eventuelle medlemmer

Gir rapportens vurderinger og anbefalinger et riktig bilde av dagens situasjon og utfordringer?

Universitetet i Tromsø finner at rapporten gir et riktig bilde av nåværende situasjon og de utfordringer historieforskningen står overfor. Rapporten synliggjør både sterke og svake sider ved den samlede historieforskningen i Norge. Komiteens positive vurdering av Institutt for historie ved UiT viser at vi er på rett spor, og at de strategiske valgene som ligger til grunn for virksomheten, kan følges videre.

UNIVERSITETSDIREKTØREN

Forsknings- og studieavdelinga

Universitetet i Tromsø, No-9037 Tromsø, tlf 77 64 40 00, e-post postmottak@uit.no, <http://uit.no>
forskningskonsulent Vidar Bjørnsen, tlf 77 64 57 17, faks 77 64 49 00, e-post vidar.bjornsen@adm.uit.no

Rapporten peker på problematiske sider ved historieforskningen i Norge, som også gjelder for fagmiljøet i Tromsø. Blant annet er den skjeve kjønnsfordelingen et stort problem. Ifølge rapporten vil ikke den nåværende rekrutteringsprofilen på landsbasis lede til en umiddelbar utjevning mellom kjønnene. Evalueringsutvalget anbefaler en koordinert og målrettet innsats for en mer kjønnsbalansert stillingsprofil. Denne anbefalingen støttes av UiT. Vi har imidlertid merket oss at utvalget roser Institutt for historie for å være eneste institusjon i evalueringsprosessen som stadfestet nødvendigheten av målrettet rekrutteringsinnsats for å rette opp den skjeve kjønnsbalansen.

Hvordan bør de sentrale anbefalingene følges opp av fagmiljøene?

Universitetet i Tromsø følger nøye med i utviklingen i kjønnsbalansen i den vitenskapelige staben. Universitetet har en rekke tiltak som har som formål å øke andelen kvinner i toppstillingene. Institutt for historie har i tillegg en egen strategi for å rette opp den skjeve kjønnsbalansen som eksisterer i toppstillingene i historie. De siste årene har flertallet av de tilsatte i rekrutteringsstillinger vært kvinner. På sikt kan man derfor anta at kjønnsbalansen vil bedres. I rapporten framheves at postdoktornivået kan benyttes som et viktig strategisk virkemiddel. I denne sammenheng bør bemerkes at det nylig er tilsatt en kvinnelig postdoktor ved instituttet. UiT utlyser annet hvert år øremerkete professor II stillinger for kvinner. Disse benyttes strategisk for å styrke fagmiljøer og bedre kjønnsbalansen. Dette virkemidlet kan benyttes for å bedre kjønnsbalansen også ved Institutt for historie.

Evalueringsrapporten anbefaler at fagmiljøene i sin forskning generelt sett bør utvikle mer langsiktige og visjonære internasjonaliseringsstrategier. Komiteens merknad om at historikerne i Tromsø i betydelig grad satser på transnasjonalt forskersamarbeid og forskning på norsk-russiske relasjoner, viser at målsettingen om internasjonalisering et stykke på vei er oppnådd. Institutt for histories forskningsstrategiske hovedområder er nordområdehistorie med vekt på norsk-russiske relasjoner og urfolks- og minoritetshistorie. Disse temaene inngår i Universitetets strategiske satsingsområder innen forskning. Det er en viktig utfordring å sikre forskerkompetansen på disse feltene i fremtiden.

Fagmiljøet står overfor et generasjonsskifte i løpet av de neste 5-10 årene. For å sikre rekrutteringen til kommende vakante faglige stillinger, kan postdoktorer være viktige bidrag for å ivareta kunnskap og videreføre den gode forskningen ved Institutt for historie.

Evalueringsrapporten nevner spesielt den positive virkningen forskerseminarer har for forskningen på instituttet. Disse seminarene vil bli videreført. UiT ser også nytten i forslaget fra komiteen om å etablere et nasjonalt forskerkurs i historie. Det vil også være hensiktsmessig å vurdere opprettelse av en nasjonal forskerskole i historie. I tillegg er det viktig å ivareta eksisterende nasjonalt samarbeid mellom forskere.

Hvilke planer har forskningsinstitusjonene med hensyn til oppfølging av evalueringen?

UiT har etablert en styrings- og ledelsesstruktur der instituttleder er faglig og administrativt ansvarlig. Denne endringen har tydeliggjort at rollen som instituttleder også innebærer forskningsledelse. Dette har fungert godt ved Institutt for historie.

UiT har etablert egne interne retningslinjer for oppfølging av eksterne fagevalueringer. I denne prosessen blir evalueringsrapportene behandlet som separate saker både i instituttstyre og fakultets-/høgskolestyre. Enhetene redegjør for en plan for utbedring av påpekte svakheter ved

forskningsmiljøet. Det blir vurdert i etterkant om det skal iverksettes tiltak for å oppnå ønskede resultater. UiT har allerede satt av to stipendiatstillinger ved fordelingen høsten 2008 til Institutt for historie, dersom evalueringen skulle vise at det var behov som burde dekkes i historie. Eventuelle behov for flere stillinger vil bli vurdert på et senere tidspunkt. Evalueringen av historieforskningen vil bli omtalt i et eget kapittel i *Forskningsmeldinga 2007/2008* for UiT. Hver fagevaluering følges opp i tre år med sikte på å iverksette nødvendige tiltak for å øke og/eller opprettholde kvaliteten på forskningen ved UiT. Historieforskningen vil derfor få spesiell oppmerksomhet de nærmeste årene.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet har spisset sin forskningsstrategi og gitt betydelig støtte til en rekke faglige satsinger som er initiert ved Institutt for historie. Dette har bidratt til at prosjekter av høy vitenskapelig kvalitet har blitt utviklet. Fakultetet ser det som en hovedutfordring å videreføre støtten slik at den faglige kvaliteten kan opprettholdes til tross for det forestående generasjonsskiftet. Fakultetet legger vekt på at instituttene skal ha forskningsstrategier med klart definerte satsingsområder.

Hvilke oppfølgingsoppgaver bør være et særlig ansvar for Forskningsrådet?

Universitetsledelsen støtter forslaget fra Institutt for historie om at Forskningsrådet bør stimulere til forskning på prosjekt som går på disiplinutvikling, først og fremst innenfor teori og metodefeltet. Dette kan for eksempel gjøres ved å argumentere overfor KD om å øke potten til frie midler. Det er mange små fagmiljø i Norge hvor de frie forskningsmidlene i Forskningsrådet er den viktigste finansieringskilden. UiT støtter også forslaget om å bevilge egne midler til å skape nordiske og nasjonale arenaer for drøfting av historiefagets grunnlagsproblem.

Rapporten påpeker behovet for postdoktorstillinger innen historiefaget med tanke på rekrutteringsproblematikken. Universitetene har ikke mottatt nye postdoktorstillinger via Statsbudsjettet de senere år. UiT mener Forskningsrådet bør være en pådriver for å øke antallet postdoktorstillinger til universitetene de nærmeste årene.

Hvordan oppfattes gjennomføringen av evalueringen?

Universitetet i Tromsø mener evalueringen har blitt gjennomført på en konstruktiv og god måte. Fageevalueringer av denne typen er nyttige for å bevisstgjøre forskningens styrker, svakheter og utfordringer både på nasjonalt og lokalt plan i lys av tilgjengelige ressurser. Samarbeidet mellom Forskningsrådet, komiteen og fagmiljøet ved Institutt for historie har fungert godt, og synspunktene til de evaluerte har blitt hørt underveis.

Universitetet opplever det slik at fageevalueringene som utføres i regi av Norges forskningsråd, er viktige bidrag i arbeidet med å styrke forskningsmiljøene og forskningen ved UiT.

Synspunkter på sammensetningen av oppfølgingsutvalg og forslag på eventuelle medlemmer

UiT foreslår følgende personer til et oppfølgingsutvalg:

- Dr.philos Astri Andresen, Universitetet i Bergen. Hun er prosjektleder for NFR-prosjektet Helse-/medisinhistorie ved Universitetet i Bergen. Hun har hatt en rekke verv tilknyttet historiefaget, som leder i Nasjonalt fagråd for historie og instituttleder ved Historisk institutt ved Universitetet i Bergen.

- Professor Hallvard Tjelmeland, UiT. Han har vært leder i Nasjonalt fagråd for historie og er nå instituttleder ved Institutt for historie.
- Thomas Lindquist og Nils Villstrand. Begge var medlem i den nasjonale evalueringskomiteen. UiT foreslår at disse fortsetter i oppfølgingsutvalget for å sikre kontinuiteten i oppfølgingen.

Vennlig hilsen

Jarle Aarbakke
rektor

Lasse Lønnum
universitetsdirektør

Vedlegg: Intern høringsrapport fra Institutt for historie
Intern høringsrapport fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Deres ref.:

Vår ref.: 200802237-3/JFOS/405

Dato: 19.05.2008

EVALUERING AV HISTORIEFAGLIG FORSKNING – HØRINGSUTTALELSE FRA DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

Vi viser til brev fra forskningsrådet vedrørende den nasjonale evalueringa av historiefaglig forskning. I henhold til universitetets retningslinjer for oppfølging av nasjonale fagevalueringer skal det berørte fakultetet samt fagmiljøet som har vært gjenstand for evaluering komme med høringsuttalelser. Uttalelsen fra Institutt for historie følger vedlagt.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet er svært fornøyd med resultatene av evalueringa. Fakultetet ser på evalueringa som lærerik i flere henseender. Fremfor alt er rapporten naturligvis verdifull for videreutvikling av det historiefaglige forskningsmiljøet. Men rapporten er også interessant i forhold til mer allmenne forskningsstrategiske prinsipper som berører alle fagmiljøer ved fakultetet. Det er fire forhold fakultetet ønsker å kommentere spesifikt. For øvrig slutter fakultetet seg til kommentarene fra institutt for historie til de enkelte delene av rapporten.

1. Fakultetet har i de seinere år spisset sin forskningsprofil og har i den sammenheng gitt betydelig støtte til en rekke faglige satsinger initiert av IHI. Fakultetet betrakter rapporten som en bekreftelse på at dette har vært vel anvendte midler som har bidratt til å muliggjøre prosjekter av høy vitenskapelig kvalitet. Denne politikken startet tidlig på 2000- tallet og har fortsatt også etter 2005. En av hovedutfordringene fremover blir å videreføre dette slik at forskningsmiljøet kan opprettholde sitt høye nivå gjennom det generasjonsskiftet man nå står overfor.
2. Fakultetet vil også påpeke at SVF over tid har ført en forskningspolitikk som legger stor vekt på at alle institutter skal ha forskningsstrategier med klart definerte satsingsområder og en organisering av forskningsaktiviteten rundt forskningsseminarer. Vi leser rapporten som en bekreftelse på at dette er riktige og relevante krav å stille.
3. Fakultetet har som mål å øke kvinneandelen i toppstillinger og har flere miljøer med tilsvarende utfordringer som IHI. Konkrete tiltak for å styrke både andelen kvinner og kjønnsperspektiver i forskningen blir viktig fremover. Vi viser i den sammenheng til revisjonen av universitetets likestillingsplan og fakultetets arbeid med et nytt plandokument for likestillingsarbeidet.
4. Fakultetet merker seg at det har vært et godt og konstruktivt samarbeid mellom forskningsrådet, komiteen og fagmiljøet ved IHI. Dette samarbeidet bør danne mønster for

DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

Administrasjonen

Universitetet i Tromsø, No-9037 Tromsø, tlf 77 64 40 00, e-post postmottak@uit.no, <http://uit.no>
fakultetsdirektør Jørgen Fosslund, tlf 77 64 45 95, faks 77 64 52 80, e-post jfossland@sv.uit.no

fremtidige fagevalueringer, og fakultetet vil sørge for å dra veksler på erfaringene fra evalueringa av historiefaget i forbindelse med kommende evalueringer i regi av NFR.

Fakultetet vil komme tilbake med ytterligere kommentarer og forslag til oppfølgingstiltak internt i samband med behandlings av rapporten i fakultetsstyret.

Vennlig hilsen

Petter Nafstad
Dekan

Jørgen Fossland
fakultetsdirektør

Vedlegg: 1

Petter Nafstad
SV-fakultet

Dykkar ref.

Vår ref. 200802237-2/SAA/405

Dato 16.05.2008

EVALUERING AV HISTORIEFAGLIG FORSKNING - RAPPORTEN "BORTENFOR NASJONEN I TID OG ROM: FORTIDENS MAKT OG FREMTIDENS MULIGHETER I NORSK HISTORIEFORSKNING" – HØRINGSKOMMENTAR FRÅ INSTITUTT FOR HISTORIE, UIT

Institutt for historie ved Universitetet i Tromsø har gått gjennom Norges Forskningsråd sin rapport om stoda for norsk historieforskning "*Bortenfor nasjonen i tid og rom: fortidens makt og fremtidens muligheter i norsk historieforskning*" og vil med dette spele inn våre merknader.

Komiteen bør få kreditt for å ha gjort eit grundig arbeid. IHI er også nøgd med *prosessen*. Den utgjorde fleire etappar: Første etappe var presentasjon av ein del rammetal og av dei individuelle forskarane, andre etappe var institutta sin sjølvpresentasjon, tredje var eit møte med komiteen (på Gardermoen) og fjerde etappe var ein høyringsrunde på kapittel 1-5 der miljøa kunne korrigera feil og manglar. IHI opplever at komiteen har arbeidd grundig med det materialet den mottok og at den var lydhøyr i høve til dei synspunkta som vart bore fram.

IHI meiner også at komiteen har vore balansert i drøftingane, både i høve til å visa fram sterke sider ved historieforskinga i Norge, og ved påpeikinga av meir problematiske. Av problematiske trekk framhever komiteen følgjande moment: For sterk nasjonalstatleg orientering og for liten grad av internasjonal orientering, for liten grad av strategisk innretning, for liten vekt på utviklinga av fagets historiografi, teori og metodologi – særleg kan ambisjonsnivået i høve til teoriutvikling hevast når det gjeld oppdragsforskning og syntesearbeid. Historikarane i Norge har i for liten grad tatt til seg internasjonale impulsar, slik som vendinga mot kulturstudier. Tidleg nytid og økonomisk historie blir dessutan nemnd som område der faget nasjonalt sett bør styrkast. Det blir drive for liten grad av målretta rekrutteringsarbeid.

IHI blir positivt vurdert i høve til dei kritiske merknadene til den samla norske historieforskinga. Det blir understreka at historikarane i Tromsø arbeider subnasjonalt og transnasjonalt, der historikarmiljøet elles er nasjonalstatleg orientert. Det blir vist til at IHI i mange år har arbeidd medvite strategisk, for å samordna innsatsen og for å ivareta sine særlege plikter i høve til å arbeida med faglege problemstillingar som er særleg sentrale for nordområda. I høve til internasjonalisering blir satsinga på transnasjonalt forskarsamarbeid og forskning på norsk-russiske relasjonar framheva. Det blir også omtalt som positivt at instituttet har ein global dimensjon, både når det gjeld urfolksforskinga og ved at instituttet har integrert nord-sør-dimensjonen i si verksemd. I høve til teori/metodeutvikling blir forskarkurset til

DET SAMFUNNSVITSKAPLEGE FAKULTETET

Institutt for historie

Universitetet i Tromsø, N-9037 Tromsø, tlf, e-post postmottak@uit.no vev www.uit.no
Administrativ leiar, Steinar Aas, tlf 77 64 55 69, faks 77 64 57 90, e-post steinara@sv.uit.no

instituttet, som har gått samanhengande i meir enn 30 år, framheva positivt. Det same gjeld i høve til syntese- og oppdragsforskning som instituttet har vore involvert i, eit felt som komiteen som nemnd har kritiske merknader til. Det er to syntesearbeid som blir positivt framheva når det gjeld fagutvikling, og det er Norsk polarhistorie og Norsk innvandringshistorie – der IHI har vore sterkt representert. Teori- og metodeutvikling og grunnforskningsrelaterte tema blir også nemnd i høve til oppdragsforskning som tilsette på IHI har gått inn i. Dette blir også framheva i høve til ei rekke andre enkeltarbeid gjort av tromsøhistorikarane – inklusive arbeid som har gått inn på det kulturhistoriske området.

Det kan også nemnast at komiteen i hovudsak har tatt utgangspunkt i materiale frå perioden 2001-2005. Det har vore ei vidareutvikling i høve til momenta i avsnittet ovanfor på fleire punkt etter 2005: Den norsk-russiske dimensjonen har blitt bygd ut ved to nye prosjekt ”Norge og Russland i nordområda”, saman med Institutt for statsvitskap, og ”Det asymmetriske naboskapet. Norge og Russland 1814-2014”, saman med Institutt for forsvarsstudiar og russiske historikarar. Det har vore tilsetting i ei stilling i tidleg nytid (Rune Hagen) og ein stipendiat på denne perioden. Ein postdoktor er tilsett på nord-sør-problematikk, knytt til afrikansk historie (Christine Smith-Simonsen).

Gjennomgangen ovanfor viser at IHI. Er på rett spor og kan følgja dei strategiske linjene som har lege til grunn for verksemda dei seinare åra. Det må også understreka at vellukka realisering av instituttet sin forskingsstrategi også gjeld samspel med SV-fakultetet og UiT sentralt, då dei strategiske satsingane lokalt i stor grad har vore samanfallande med dei som gjeld for institusjonen elles og dessutan har fått god støtte derifrå.

Sjølvsagt er det også sider ved fagevalueringa som må følgjast opp, også i Tromsø. Det mest alvorlege problemet er den skeive kjønnsbalansen. IHI får ros av komiteen for å ha ein medviten strategi for å retta opp denne. Dei seinare åra har det vore kvinneleg overvekt blant tilsette i rekrutteringsstillingar, og det er nyleg tilsett ein kvinneleg postdoktor som resultat av ein slik medviten strategi. Men det er viktig å tenka å tenka langsiktig i høve til framtidig rekruttering til faste stillingar, og då står postdoktornivået sentralt – eit verkemiddel som komiteen særleg nemner, ikkje minst i høve til fagleg strategisk satsing. Endring i kjønnsbalansen har også ei fagleg side, då det truleg vil stimulera kjønnsdimensjonen i forskinga. Det kunne difor vera ønskeleg med ein rekrutteringsstilling som særleg var innretta mot kjønnsdimensjonen ved eitt av dei tre satsingsområda instituttet har blinka ut. Ei naturleg oppfølging av fagevalueringa kunne også vore ytterlegare støtte i form av stipendiatstillingar på prosjekt som støttar opp om den internasjonale dimensjonen ved instituttet si verksemd, slik som norsk-russiske relasjonar og global urfolkshistorie. Det blir framheva som positivt at instituttet har ein ambisjon om å utvikla vitskapshistorie som disiplin. Dette er eit felt som lett kan innordnast dei strategiske satsingane elles på instituttet, og på dette området kan IHI spela ei nasjonal rolle. Komiteen nemner økonomisk historie som eit svakt punkt for historiefaget allment. IHI har hatt god kompetanse på økonomisk historie opp til nå, men det er viktig å halda dette feltet i live også i eit lengre perspektiv.

Den viktigaste budskapen frå den nasjonale fagevalueringa er at instituttet må sikrast høve til å halda fram sine strategiske satsingar i spennet mellom kronologisk breidde og tematisk spissing som gjer at det kan oppfylla sin kritiske funksjon i problematisering av tatt-for-gitte rom- og tidsforestillingar. Instituttet sin bemanningsplan legg dette til grunn, med sikring av forskarkompetanse på alle dei kronologiske hovudperiodane kombinert med to stillingar som har særleg ansvar for å sikra den tematiske satsinga (nordområdehistorie med vekt på norsk-russiske relasjonar og urfolks- og minoritetshistorie). Aldersstrukturen tilseier at det vil vera nødvendig også med postdoktorstillingar i åra framover for å stå rusta til dei utskiftingane som vil koma dei næraste 5-10 åra.

Fleire stader i evalueringa blir det understrekt at fagmiljøa må ha fokus på utviklinga av disiplinen, for å stå sterkare i høve til internasjonalt samarbeid og i tverrfaglege samanhengar. Den sterke tradisjonen for strategisk samordning i Tromsø blir delvis tilbakeført til at IHI, som det einaste fagmiljøet i Norge, har ein disiplinær basis. Det er viktig at dette autonome rommet blir vidareført, anten den disiplinære modellen SVF er tufta på blir vidareført eller ikkje.

Institusjonane blir også invitert til å koma med forslag til korleis NFR kan følgja opp fagevalueringa. Det bør poengterast at det er viktig å stimulera til forskning på prosjekt som går på disiplinutvikling, først og fremst innanfor teori og metodefeltet. Det kan innebera å auka potten til frie middel, men også at det blir gitt middel for å laga arenaer for drøfting av faget sine grunnlagsproblem. Tidlegare var det eit årleg teori- metodeseminar på nordisk basis, finansiert av nordiske middel. Den kjelda forsvann, og nå har NFR også kutta løyvingar til det årlege nasjonale historieseminar (med verknad frå neste år). Komiteen sitt forslag om å etablera nasjonalt forskarkurs i historie bør få støtte. Institutt for arkeologi, historie og konservering i Oslo har tatt eit initiativ for å få fram ein søknad til NFR neste år, basert på samarbeid mellom dei historiske institutta. Dette initiativet bør kunna støttast i høyringsrunden.

Med venleg helsing

Hallvard Tjelmeland
instituttleiar

Steinar Aas
kontorsjef

Kopi: Jørgen Fosslund, SV-fakultetet, UiT
Sølvi Brendeford Anderssen, Forskings- og studieavdelinga, UiT